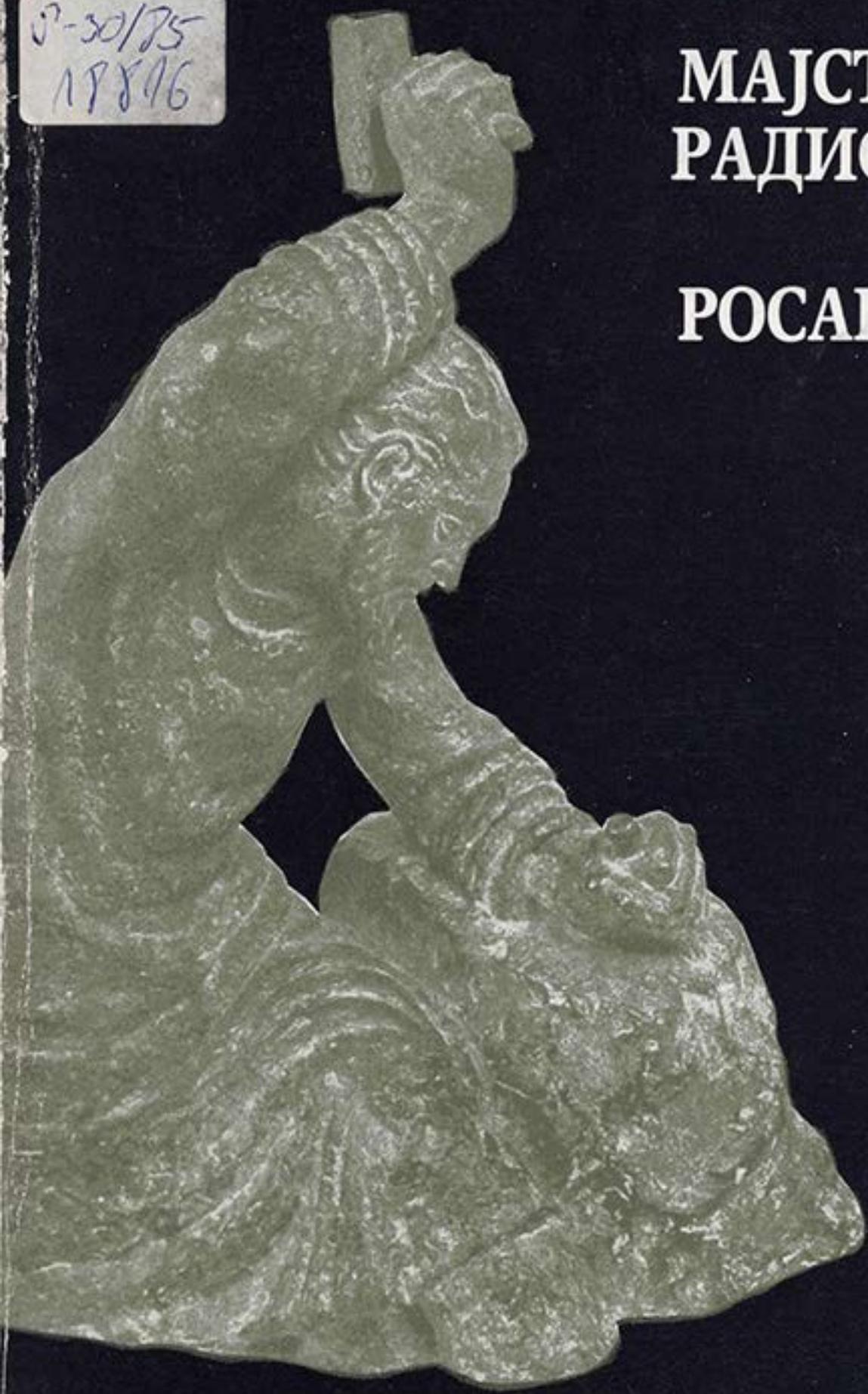

С-30/85
19896

**МАЈСТОРСКА
РАДИОНИЦА
ТОМЕ
РОСАНДИЋА**

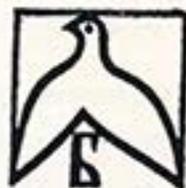

МУЗЕЈ ГРАДА БЕОГРАДА

КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ

25

УЗЕЉ ГАРБИЈЕНЕ ЈУВЕЉИЊИЋ
БЕЗЛОТКА
БЕОГ. БР. _____

МАЈСТОРСКА
РАДИОНИЦА
ТОМЕ
РОСАНДИЋА

БЕОГРАД 1985.

Аутор каталога и изложбе: Јасна Марковић

Рецензент: др Катарина Амброзић

Графичка опрема: Душан Кнежевић

Корице: Снежана Лазаревић

Фотографије скулптура: М. Ђорђевић, Д. Миљковић

Издавач: Музеј града Београда

За издавача: Божидар Шујица

Тираж: 600 примерака

*Штампа: ГРО „КУЛТУРА“,
ООУР „Штампарија Култура“, Београд, Македонска 4*

На корицама: Скулптор, 1930, бронза. (КАТ. Бр. 3)

Један од првих легатора Музеја града Београда у послератном периоду био је вајар, велики југословенски уметник и академик Тома Росандић. Поклон Музеју учинио је још за живота 1955. године, а затим је град Београд по уметничковој жељи отворио музеј меморијалног типа у његовој кући у Козјачкој улици бр. 30, 1963. године.

Музеј вајара Томе Росандића је до скоро био једини музеј у Београду где је могао да се осети амбијент у којем су живели и радили уметник и његова супруга, такође надарени сликар и фотограф.

Кућу у којој је сада смештен Музеј пројектовао је сам уметник. Аутентичност овог споменика културе увећава и оригиналан ентеријер — намештај обрађен длетом.

За културну историју овога града, Музеј има још један значај. У његовим ентеријерима окупљали су се млади, заинтересовани људи жељни знања и усавршавања. Привучени личношћу, делом и педагошким радом Томе Росандића на Академији ликовних уметности у Београду, проводили би слободно време у атељеу на Сењаку. Тада су с пажњом слушали овог доброг познаваоца уметности, галерија и музеја широм Европе, као и великог путника и активног ствараоца.

Тома Росандић је био омиљени професор вајарства и међу првима је подржао идеју о оснивању „мајсторских школа“. У осмој деценији живота, отворио је свој атеље ученицима и прихватио руковођење државном мајсторском радионицом под својим именом. Са одабраним студентима, талентованим вајарима, Аном Бешлић, Олгом Јанчић, Савом Сандићем, Антоном Гржетичем, Јованом Солдатовићем и Ратимиром Стојадиновићем радио је четири године, између 1950. и 1954. године. Мајсторска радионица Томе Росандића деловала је при Комитету за културу и уметност владе ФНРЈ. Поменута прва генерација вајара школованих у ослобођеном Београду на Академији ликовних уметности 1945—1949. године и усавршавана у Мајсторској радионици Томе Росандића активно је учествовала у развоју послератне југословенске уметности.

Ова изложба и каталог посвећени су педагошком раду Томе Росандића и почецима индивидуалног формирања вајара из Радионице. Одјеци педагошког рада, усмерења и утицаји искусног мајстора-вајара, уметника Томе Росандића могу се пратити у периоду од неколико деценија у делима његових ученика и после завршеног школовања. То се више уочава у њиховом осећању хуманизма, а мање у начину њиховог уметничког изражавања.

Very faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Second block of very faint, illegible text, appearing to be the beginning of a paragraph.

Third block of very faint, illegible text, continuing the narrative or list.

Fourth block of very faint, illegible text, possibly containing a list or table.

Fifth block of very faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Sixth block of very faint, illegible text, possibly a concluding paragraph or footer.

Мајсторска радионица Томе Росандића

Тома Росандић је један од многих педагога који је формирао вајаре, а да сам није имао прилике да се редовно школује. Имајући пред собом пут који је прошао у периоду од 1903—1919. године, по уметничким атељеима Рима, Фиренце, Венеције, Милана и Беча, изградио је представу о начину на који би требало вајарско умеће ученицима преносити и објашњавати.

Интересовање за наставу у београдском школству Росандић је показивао и пре првог светског рата, а нарочито када постаје грађанин Београда (1922) и ради у додељеном атељеу, такозваној „сликарској кући“ у Јевремовој 19.

Као оснивач, први ректор и професор вајарства Уметничке академије (1937) посебно се бавио проблемима наставе вајарства. Организованањем и унапређивањем високошколског ликовног образовања у Београду бавили су се и познати уметници сликари и вајари: Петар Добровић, Мило Милуновић, Сретен Стојановић, Илија Коларовић, Михаило Петров и Недељко Гвозденовић.

Године 1947, Тома Росандић је изабран за мајстора-вајара, када су посебном уредбом основане мајсторске радионице под руководством Комитета за културу и уметност владе ФНРЈ. На челу мајсторских радионица налазили су се мајстори-сликари или мајстори-вајари. Основна дужност сваког мајстора ликовне уметности била је да својим ученицима пружи највише уметничко образовање и да их оспособи за самостално уметничко стварање. Мајстор је, такође, био обавезан да сваке две године учествује на изложбама као и његови ученици. Пријем ученика вршио је Комитет на предлог мајстора у чијој радионици ученик жели да ради. Студирање је трајало четири године после чега је ученик могао бити проглашен уметником на основу оцене његових радова.

Организација, рад и финансирање мајсторских радионица, утврђени су правилником из 1950. године.¹

Мајстор је уговарао и примао израду уметничких дела у Радионици. Од награде примљене за израђено дело дужан је био да нацокнади Радионици све расходе око припреме и израде дела, а остатак награде да подели се ученицима.

Обавеза ученика у мајсторској радионици била је да на крају студија полажу дипломски испит на тему коју одобрава мајстор и у року који он одреди за израду једног уметничког дела. Ученици у радионицама имали су право на државну стипендију, а нису могли да буду запослени, нити да примају поруцбине. Своје радове су могли да излажу само по одобрењу мајстора.

На основу овог правилника, Мајсторска радионица Томе Росандића радила је од 1950. до 1954. године. На конкурс за ову Радионицу

примљени су 22. новембра 1949. године вајари: Јован Солдатовић, Сава Сандић, Олга Јанчић, Ана Бешлић, Анте Гржетић и Ратимир Стојановић.²

Избором мајстора-вајара ученици су исказали своје уметничко опредељење и пут којим желе да наставе усавршавање. Постдипломске студије су завршили у класи Томе Росандића, мада су вајарство учили прво код Илије Коларовића, Сретена Стојановића и Радете Станковића.

У промењеним друштвеним условима после 1950. године, при крају Росандићевог живота, једна од давнашњих његових изванредних идеја ипак је остварена. Њену реализацију започео је као ректор Академије ликовних уметности у Београду. Сматрао је да се отварањем оваквих мајсторских школа слушаоцима омогућава да дођу до индивидуалног уметничког израза, да ближе упознају личност вајара, његове ставове према уметности уопште и оно што чини његов „нарочит дух“.

Сећање Ане Бешлић помаже да дочарамо Росандићев начин рада у Радионици. О свом професору она каже: „Тома Росандић предиван човек који нам је дозвољавао да лутајући по себи самим тражимо путеве свог исказивања у глини, гипсу, камену и дрвету, научио ме је једноставности... Тачније, учинио је да моја потреба за једноставном, неоптерећеном формом, лишеном свега сувишног, дође до изражаја. Росандић никада није тражио да га се слуша. Дошао би, застао крај онога што смо радили и рекао: 'Ја, можда, не бих то тако урадио'. Није говорио како би он то радио, али је остављао за собом питање — зашто он то не би тако урадио? Питање које је нагонило на размишљање. Слушајући га, човек је осећао потребу да се лиши свих сувишних, непотребних елемената, у размишљању, у исказивању речима, у исказивању у материји којом је радио, осећао потребу да се окрене битном, да се окрене суштини, али тако да та суштина каже на најлепши и најснажнији начин, оне, праве ствари... То је оно што ми је Росандић поклатио.“³

Томи Росандићу, вајару, био је циљ да своје ученике — сараднике научи шта је скулптура. Ученици су са мајстором радили велике композиције-наруџбине, скулптуре *Сточарство* и *Пољопривреда* за Извршно веће СР Србије, *Споменик Иви Лоли Рибару* у Ђакову и *Споменик палим борцима и жртвама фашизма* у Суботици, 1950. године. Током рада створена је изузетна атмосфера којој је првенствено допринела снажна личност Томе Росандића, другарство и међусобно разумевање уметника. О својим сарадницима Мајстор је говорио с поносом, истичући њихов таленат и индивидуално стваралаштво. Према речима Катарине Амброзић „сарадници су из мајсторске радионице Томе Росандића понели модеран однос према традицији, инсистирање на савремености и слух за звук развоја.“⁴ То су показали излажући самостално и на групним изложбама у периоду од 1951—1953. године.

У марту 1954. године у Уметничком павиљону на Калемегдану излагало је само шест вајара.

Била је то *Изложба сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића* — прва колективна изложба у Србији после рата. Изложених експоната било је преко шездесет. Изложбом је била изражена тежња за освајањем пластичне проблематике у целини, мада су се излагачи међусобно разликовали.

Олга Јанчић је излагала фигуре превodeћи их на језик пластике, глатке фактуре, „углачане и смирене да подвуче драме великих сенки, сукобе уперених и полеглих маса.“⁵

Ана Бешлић је показала смисао за ентеријерску пластику („Торзо“) „смелу редукцију форме, савремене експресионистичке манифестације, па и, прве покушаје у духу апстрактне уметности.“⁴

Анте Гржетић је своју тежњу ка елипси и лопти пренео на портрет „чврст у волумену и мек у изразу.“⁶

Интересовање Ратимира Стојадиновића било је усредсређено на ритам отвора и чврсте масе у архитектури самих фигура.

Сви експонати Саве Сандића били су изведени у материјалу где се огледала изузетна пажња при обради. Код њега је осетан утицај мајстора Томе Росандића.

Јована Солдатовића је од његових другова на овој изложби издвајао изванредан немир који се манифестује у фактури. „Он се бавио скулптуром романтично, сањалачки, не трудећи се да превазиђе тему, природну форму.“⁶

Трагови Росандићевог стила у делима шесторице уметника на *Изложби сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића* налазили су се у техници третирања дрвета, линеарној концепцији издужених облика и оданости уметничкој истини. Показало се да ће само преко оваквих тражења наша скулптура направити продор у будућност.

Хенри Мур један од највећих савремених вајара света, дошао је у Београд 1955. године. Повод је била његова изложба скулптура и цртежа у Уметничком павиљону. Том приликом Хенри Мур је посетио и Радионицу Томе Росандића, у којој су још увек стварали његови ученици. За многе вајаре тај датум је остао трајно забележен. Сусрет са Хенри Муром значио им је велики подстицај за развијање новог пластичног сензибилитета који је у тадашњим токовима светске скулптуре био доминантан.

У српској скулптури до тада владају стилови антропоморфизам и интимизам са „променљивим мање важним елементима: начином моделације, распоредом планова, техничким питањима, унутрашњим конструкцијама.“⁷ Поклонници „новог“ оформиће савремено авангардно крило у оквиру београдског круга негујући уметност слободног облика или облика у простору како би достигли висок квалитет пластичности.

Почеци слободније концепције пластичног говора настају у Мајсторској радионици Томе Росандића. Росандић је ученике оријентисао ка новим тражењима, ка новим идеалима, с обзиром да је упознао модерну скулптуру, још у Бечу, која се одликовала смелошћу упрошћавања и често сводила људско тело на основне геометријске облике. Давао је примат чисто вајарској концепцији, истинитој форми. У оквиру ове оријентације сарадници су успели у току седме и осме деценије XX века да досегну највише дomete у нашој скулптури — бављењем новим облицима фигурације, асоцијативном и апстрактном скулптуром. Међу њима се посебно истичу уметнички изрази Ане Бешлић и Олге Јанчић чији су трајни проблеми савлађивање односа облика и простора, равнотеже, напетости волумена и материје. За све Росандићеве ученике, живот подређен стваралаштву једини је пут до истине.

Марљиво негован таленат и код осталих ученика — вајара сведочи о Томи Росандићу као сугестивном педагогу и неконвенционалном уметнику под чијим утицајем су створена дела којима је обогачена југословенска ликовна уметност.

Јасна Марковић

НАПОМЕНЕ

1. Уредба о оснивању и раду државних мајсторских радионица ликовне уметности, „Службени лист ФНРЈ“, бр. 46 од 3. VI 1947, члан 366
Правилник о државним мајсторским радионицама ликовне уметности и Савету мајстора ликовне уметности, „Службени лист ФНРЈ“, бр. 25 од 5. IV 1950, члан 215
2. Одобрење од 22 XI 1949. власништво Музеја града Београда, инв. бр. ТР 374
3. Нино Миленковић, Страница мог живота: Ана Бешлић, *ТВ новости*, Београд, бр. 827 од 31. X 1980, стр. 18
4. Катарина Амброзић, *Ана Бешлић*, Суботица, 1983, стр. 18, 22
5. Мића Поповић, Изложба сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића, НИН, Београд, 4. IV 1954.
6. М. Б. Протић, Изложба сарадника Томе Росандића, *Књижевне новине*, Београд, 25. III 1954.
7. Лазар Трифуновић, Путеви и раскршће српске скулптуре, *Уметност*, Београд, 1970, бр. 22, стр. 8, 17

MINISTARSTVO ZA NAUKU I KULTURU
VLADE FNRJ

C II Br.
22 - XI - 1949 god.
DM/ZM Beograd

Na osnovu predloga Žirija br. 24264 od 9 - XI - 1949
godine za ocenu radova konkurenata za upis u Majstorsku radio-
nicu Tome Rosandića, majstora - vajara

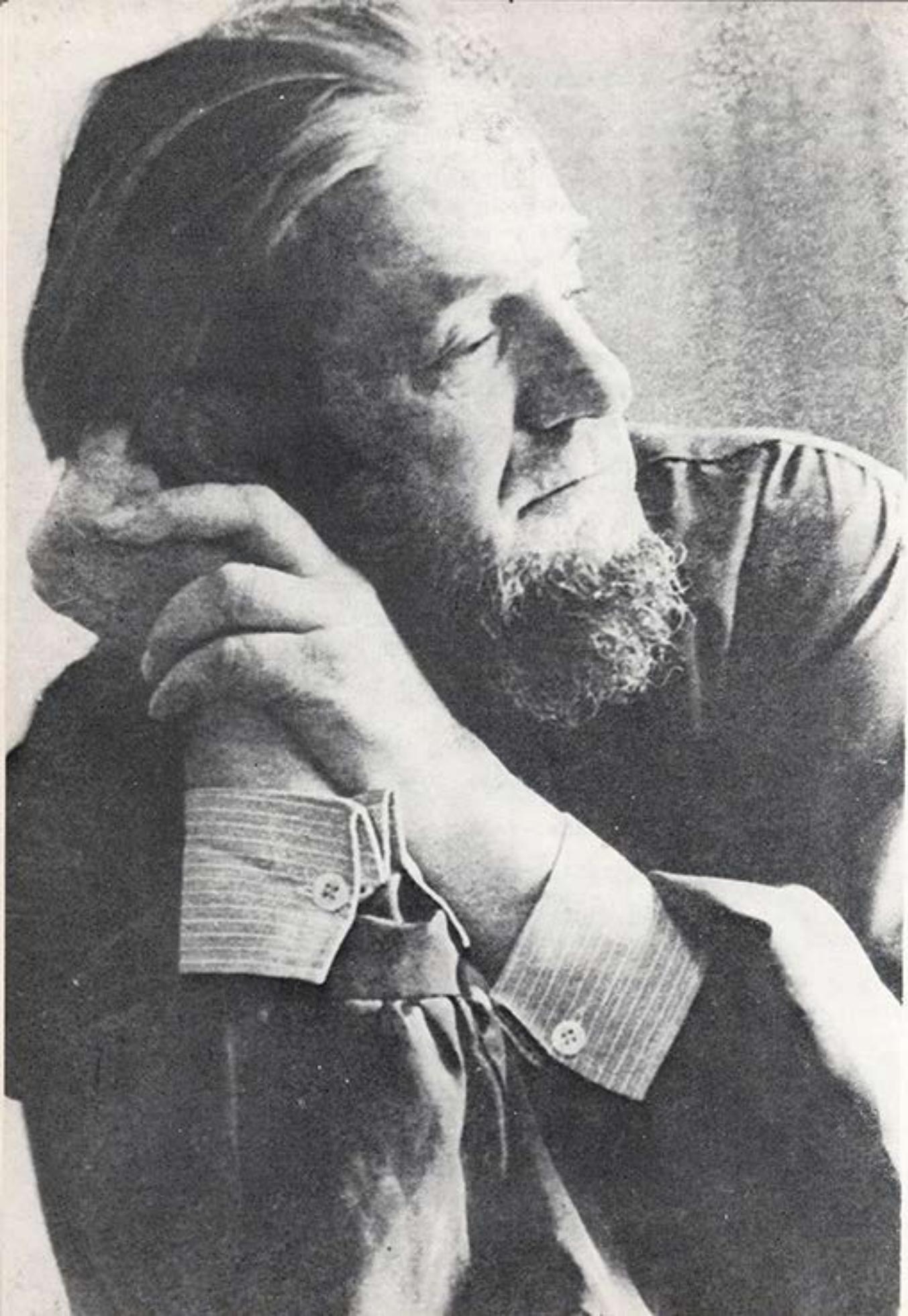
O D O B R A V A M

Da se u Majstorsku radionicu Tome Rosandića,
majstora- vajara iz Beograda prime sledeći učenici-vaju-
ri, i to :

1. Soldatović Jovan, vajar
2. Sandić Sava, vajar
3. Jančić Olga, vajar
4. Bešlić Ana, vajar
5. Gržetić Ante, vajar
6. Stojadinović Ratimir, vajar

MINISTAR,

/Rodoljub Colaković/

Тома Росандић

1878. Рођен 22. јануара у Сплиту
- 1900—1903. У клесарској радионици Павла Билинића у Сплиту заједно са Иваном Мештровићем учи каменорезачки занат и посећује вечерњу школу цртања и орнаментисања у гипсу.
- 1903—1905. У Италији ради у разним атељеима.
1906. Излаже у Милану скулптуру „Лежећи женски акт“ која је награђена и откупљена
1908. Одлази у Беч код Ивана Мештровића и покушава да се упише на Бечку уметничку академију
1909. Излаже две скулптуре на „Изложби сецесије“ у Бечу
1910. Излаже у Загребу са групом „Медулић“ на изложби „Нејуначком времену у пркос“
1911. Излаже у Риму на светској изложби, у Српском павиљону, у дворани посвећеној Краљевићу Марку.
Добија награду на Конкурсу за споменик Доситеју Обрадовићу у Београду.
1912. Учествовао је на IV југословенској уметничкој изложби у Београду.
1917. Излаже у Лиону, Лондону, Глазгову
1922. Излаже на V југословенској уметничкој изложби у Београду
- 1924—1927. Изводи маузолеј породице Петриновић у Супетру на Брачу
1929. Члан је групе „Облик“
Излаже на светској изложби у Барцелони
1930. Самостално излагао у Ротердаму
- 1931—1940. Излаже на УЛУС-овим изложбама
1932. Професор је на Уметничкој академији у Београду на Одсеку вајарства
1937. 19. августа изабран је за првог ректора и професора Академије ликовних уметности у Београду
1938. Излаже на XXI бијеналу у Венецији
1939. Излаже на светској изложби у Њујорку
1946. Изабран је за редовног члана САНУ
1947. Изабран је за државног мајстора-вајара
- 1950—1954. Води мајсторску радионицу
1954. Самостално излаже поводом јубилеја 55-годишњице уметничког рада, у Београду
Одликован је Орденом заслуга за народ
1958. 1. марта умро у Сплиту у 80-тој години.

КАТАЛОГ

1. ГЛАВА ХРИСТА, 1915, бронза, вис. 47 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 398
2. СТУДИЈА ХАРФИСТЕ, 1929, бронза, вис. 85 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 395
3. СКУЛПТОР, 1930, бронза, вис. 55 cm вл. Музеј града Београда, УТР 394
4. АУТОПОРТРЕТ, 1930, бронза, вис. 69 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 396

5. ПЕВАЧИЦЕ, 1931 дрво — рељеф, 70×140 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 107
6. ПОРТРЕТ Г-ЋЕ ДЕМБИЦКИ, 1937, бронза, вис. 49 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 390
7. ПОРТРЕТ МЛАДЕ ЖЕНЕ, 1935, дрво, вис. 50 cm, вл. Народни музеј, Београд, инв. бр. СК 51
8. МАЈЧИНА ИГРА, 1939, дрво, вис. 215 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 65
9. СКИДАЊЕ С КРСТА, 1939, бронза — рељеф 80×55 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 388
10. ТАОЦ (стрељани умирући партизан), 1948, гипс, вис. 32,5 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. УТР 103

АНА БЕШЛИЋ је рођена 16. III 1912. у Бајмоку. Средњу школу је завршила у Загребу, Грацу и Бечу 1932. На Академију ликовних уметности у Београду уписала се 1939. у класу Илије Коларовића и Сретена Стојановића. Наставља студије 1945. код Томе Росандића, Сретена Стојановића и Радете Станковића и дипломира 1947. Од 1947—49. је на постипломским студијама код Томе Росандића. Сарадник је у мајсторској радионици Томе Росандића од 1950—55. Члан УЛУС-а од 1951. и групе „Простор 8“. Поред скулптуре ради слике у металу, акварел, витраж и споменике: Суботица, 1955, а са архитектом Јованком Јефтановић споменик стрељаним партизанима на Партизанским водама 1959—61 и споменик „Пламен“ у Бајмоку 1971.

Логика развоја и зрења скулпторске мисли исказује се извесном лакоћом и спонтаношћу обликовања, заиграношћу могућностима нових аспеката чисте форме, реализоване осећањем освојене тактилности, у одређеном естетском концепту наглашеног уметничког идентитета — што чини да и после три деценије Ана Бешлић остаје и даље проблемски активан уметник... Уметности Ане Бешлић карактеристичан начин схватања скулптуре израста у особену пластичку поетику која уметнику обезбеђује и посебно место у југословенској скулптури савременог израза. — Катарина Амброзић, 1983.

Награде

- 1954. Споменик жртвама фашизма, Крагујевац
- 1958. Споменик у Јајинцима
- 1959. Споменик ЈОБ-у на Бубњу код Ниша
- 1963. Тријенале Сомбор
- 1973. Октобарски салон
- 1980. Октобарска награда града Београда
- 1984. Бодрогвари Ференц, Суботица
НИП „Форум“, Нови Сад

Самосталне изложбе

- 1954. Суботица
- 1959. Београд, Љубљана
- 1963. Суботица, Београд
- 1967. Сомбор
- 1968. Бајмок
- 1970. Београд
- 1973. Београд, Бајмок
- 1977. Лабин
- 1979. Београд
- 1983. Суботица

Групе изложбе

- 1951. Изложба Савеза ликовних уметника ФНРЈ, Љубљана XII изложба УЛУС-а, Изложба младих ликовних уметника Србије
- 1953. XV изложба УЛУС-а
- 1954. Изложба ликовних уметника Војводине, Нови Сад
Изложба сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића
- 1956. Салон 56 Ријека

- XXI изложба УЛУС-а
XXII изложба УЛУС-а, Загреб
1957. Савремена српска скулптура
15 уметника послератне генерације, Чачак
Изложба „Простор 8“
1958. II изложба „Простор 8“
III изложба „Простор 8“
III изложба „Простор 8“, Нови Сад
IV изложба „Простор 8“
1959. III Ријечки салон, Ријека
1960. Октобарски салон
1961. Салон 61, Ријека
I тријенале ликовних уметности
Вајарски симпозијум „Forma viva“, Порторож
1962. Октобарски салон
1963. Савремена српска уметност, Загреб
Тријенале акварела и ситне пластике, Сомбор
Жене Србије — ликовни ствараоци
II ликовни сусрет, Палић, Суботица
1964. II тријенале ликовних уметности
Изложба УЛУС-а
20 година београдске скулптуре
III ликовни сусрет, Палић, Суботица
IV ликовна јесен, Сомбор
Октобарски салон
1965. Изложба УЛУС-а, Љубљана
1967. III тријенале ликовних уметности
1968. Октобарски салон
Тријенале керамике, Суботица
VII ликовни сусрет, Палић, Суботица
1970. IV тријенале ликовних уметности
Ликовно стваралаштво 1945—70, Суботица
1971. Савремена српска уметност, Љубљана
Интернационални анале, Пореч
1973. Изложба ликовних уметника Београда, Љубљана
Октобарски салон
Међународна изложба ликовних уметника жена, Суботица
I бијенале мале пластике, Мурска Собота
Изложба УЛУС-а
Група вајара са Топчидерског брда
1974. Ликовни сусрет, Суботица
1975. Тридесет година УЛУС-а
Медитерански вајарски симпозиј, Лабин
II бијенале мале пластике, Мурска Собота
Октобарски салон
III изложба портрета, Тузла
1977. Из вајарских атељеа
Дан жена, Крагујевац
1979. I бијенале акварела Југославије, Карловац
IV изложба портрета, Тузла

1980. Изложба позоришног портрета, Нови Сад, Тузла
 Медаље и плакете, Београд, Суботица
1981. Симпозијум „Бели Венчац“
1983. Октобарски салон
1984. Савремена југословенска ликовна уметност 1978—83, Сарајево, Дубровник

Излагања у иностранству

1959. Париз, Милано
- 1961/62. Париз
1962. Венеција, Рим
1963. Њујорк
1965. Будимпешта
1966. Букурешт
1967. Монреал
1969. Ден Хаг
1973. Ковентри
1976. Каиро
1977. Солун, Софија, Атина
1978. Будимпешта, Букурешт
1982. Мадрид

Из библиографије:

- Д. В. У Мајсторској радионици Томе Росандића, Борба, Београд, 24. IX 1950.
- Петар Лубарда, Поводом изложбе младих ликовних уметника Србије, Књижевне новине, Београд, 10. XI 1951.
- Алекса Челебоновић, Петнаеста изложба УЛУС-а, Београд, 19. V 1953.
- Мића Поповић, Млада српска скулптура, НИН, Београд, 4. IV 1954.
- Алекса Челебоновић, Изложба скулптура сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића, Борба, 25. III 1954.
- Радослав Путар, Мала ликовна хроника (Ана Бешлић), Човјек и простор, Загреб, 1. VI 1955.
- Марина Маринчић, Приче у камену, Свијет, Загреб, 16. IX 1957.
- Катарина Амброзић, 15 уметника послератне генерације, каталог изложбе, Чачак, 1957.
- Ђорђе Поповић, У Чачку приређена изложба дела уметника послератне генерације, Борба, 13. VI 1957.
- П. Ј. Васић, Облик у простору, Младост, Београд, 28. VIII 1957.
- Угљеша Богуновић, Облик у простору, Политика, Београд, 1. IX 1957.
- М. Б. Протић, Проблем скулптуре у слободном простору, НИН, Београд, 5. X 1958.
- Миливоје Михајловић, Ана Бешлић, (интервју), Младост, Београд, 15. II 1959.
- Катарина Амброзић, Скулптуре Ане Бешлић, Књижевне новине, Београд, 19. VI 1959.
- В. Цвијић, Сусрети с уметницима, Политика, Београд, 19. III 1960.
- М. Дејановић, Скулптуре Ане Бешлић, Суботичке новине, 22. III 1963.
- Љ. Сабих, Инспирација — чудно дрвеће, Борба, Београд, 8. XII 1963.
- П. В. Скулптуре А. Бешлић, Политика, Београд, 11. XII 1963.
- Драгослав Ђорђевић, Пут логичког развоја, Борба, 10. XII 1963.
- Катарина Амброзић, Нова скулптура Ане Бешлић, Књижевне новине, Београд 13. XII 1963.
- Јеша Денегри, Једна теза о ситуацији скулптуре поводом трећег Тријенала, Живот уметности, Загреб, бр. 5, 1967.

- Ирина Суботић, *Октобарски салон 68. Ко је крив за безвредности? Живот уметности*, Загреб, бр. 7—9, 1968.
- Лазар Трифуновић, *Путеви и раскриша српске скулптуре*, Уметност, Београд, бр. 22, 1970.
- Ана Бешлић, *Анкета — вајари*, Уметност, Београд, бр. 22, 1970.
- Јеша Денегри, *Ана Бешлић, предговор у каталогу за самосталну изложбу*, Београд, 1970.
- Јосип Демоло, *Тренутак скулптуре*, НИН, Београд, 23. VIII 1970.
- Коста Богдановић, *Скулптура у Београдској архитектури*, Уметност, Београд, бр. 22, 1970.
- П. В. *Скулптуре Ане Бешлић*, Политика, Београд, 10. X 1970.
- Синиша Вуковић, *Облук*, НИН, Београд, 10. X 1970.
- Зоран Павловић, *Ана Бешлић*, Борба, Београд, 10. X 1970.
- Слободан Новаковић, *Скулптуре једне Ане*, Јеж, Београд, 23. X 1970.
- Н. Дорошки, *Скулптура за самосталну изложбу*, Политика, Београд, 23. IV 1972.
- Ђорђе Кадијевић, *Овал*, НИН, Београд, 16. IX 1973.
- Милисав Лазаревић, *Ана Бешлић*, Салон Музеја савремене уметности, Уметност, Београд, бр. 36, 1973.
- Александар Вучо, *Каталог самосталне изложбе*, Београд, 1973.
- М. Митровић *Каталог самосталне изложбе*, Београд, 1973.
- Јосип Шкуица, *На прагу чисте форме*, Вјесник, Загреб, 1977.
- Гога Остојић Цвајнер, *Склад и јасна концепција*, Нови лист, 5. VIII 1977.
- Слободан Ристић, *Апстракција и портрет*, Политика, Београд, 11. XII 1979.
- Никола Кусовац, *Лик и облик*, Политика експрес, Београд, 22. XI 1979.
- Срето Бошњак, *Јединство израза и форме*, Књижевне новине, Београд, 24. XI 1979.
- Жељко Шарчевић, *Игра препознавања*, ТВ новости, Београд, 31. X 1979.
- Слободан Новаковић, *Анине обрине и Савине висине*, Јеж, 30. XI 1979.
- Катарина Адања, *Поновно занимање за портрет*, Политика, Београд, 1. XI 1979.
- Н. Јаворник, *Саопштена имена добитника Октобарске награде*, Политика, Београд, 16. X 1980.
- В. П. *Без истинске слободе нема рада, ни слободе без стваралачког рада*, Политика, Београд, 21. X 1980.
- Мирјана Живковић, *Измирити несклад*, Политика, Београд 21. X 1980.
- Мира Влајић, *Карактер у камену*, Вечерње новости, Београд, 21. X 1980.
- Нино Миленковић, *Велика лепа црвена лопта*, ТВ новости, Београд, 31. X 1980.
- Драгица Данон, *Уметност је разлог више да се живи*, Завичај, Београд, фебруар 1981.
- Катарина Амброзић, *Ана Бешлић (монографија)*, Суботица, 1983.

КАТАЛОГ

11. ТОРЗО, 1954, бронза,
26×55 cm вл. Градски музеј, Суботица	14. ОТВОРЕНА ФОРМА 5, 1967,
бојени полиестер, 19×12×14 cm вл.
др Катарина Амброзић
12. ЖИВОТИЊА, 1956, бронза,
17×23 cm вл. Музеј савремене
уметности, инв. бр. 267	15. ДВОБОЈНА СКУЛПТУРА 2А, 1970,
бојени полиестер, 45×40×40 cm
вл. аутор
13. АУТОПОРТРЕТ II, 1959, камен,
25 cm вл. Музеј града Београда
инв. бр. У 1619	16. ДВОБОЈНА СКУЛПТУРА 3, 1970,
бојени фиберглас, 55×55×70 cm
вл. Музеј савремене уметности,

17. ДВОБОЈНА СКУЛПТУРА ЗА, 1973, бојени фиберглас, 70×55×60 cm вл. Музеј савремене уметности
18. ДВОБОЈНА СКУЛПТУРА ЗБ, 1973, бојени фиберглас, 55×50×70 cm вл. Музеј савремене уметности,
19. СКУЛПТУРА 2А, 1973, бојени фиберглас, 40×54×36 cm вл. Градски музеј, Суботица
20. ГАБРИЈЕЛ СТУПИЦА, 1979 полиестер, 38 cm вл. аутор

АНТЕ ГРЖЕТИЋ је рођен 28. II 1920. у Шкаљарима код Котора. Завршио је Академију ликовних уметности у Београду 1949. код Сретена Стојановића и Илије Коларовића. Сарадник је Мајсторске радионице Томе Росандића до 1954. Припадао групи „Самостални“. Члан УЛУС-а од 1956. Професор на Вишој педагошкој школи у Београду од 1975—80. Ради у бронзи, дрвету, камену и кости. Аутор је више споменика инспирисаних револуцијом: *Споменик жртвама рата*, Крагујевац 1959, *Гњилане* 1961, *Споменик Даринки Радовић и њеним кћерима*, Крагујевац 1967 *Пећ* 1969, *Тополе* и *Бајине баште* 1972, *Рашке* 1975, и *Врање* 1985.

По изласку из Росандићеве радионице Гржетих је, обогаћен новим и снажним схватањима о обликовању у тврдом и меком материјалу, стварао карактеристична дела која показују велико интересовање ка наглашавању затворене пластичне форме, поједностављивања планова и заокруженошћу волумена. — Лидија Јаблан, 1980.

Награде

1959. Две I награде за споменике стрељаним партизанима града Крагујевца
1960. Савезна награда Централног одбора Савеза РВИ Југославије
1961. I награда за решење споменика у Гњилану
1969. Спомен плакета и диплома града Београда
Прва награда за решење споменика у Пећи
1972. I награда за решење споменика крајпуташа у Бајиној Башти
I награда за решење споменика Даринки и кћерима, Топола
1975. I награда за решење споменика Ибарском одреду, Рашка
1976. Плакета СУБНОР-а
1979. I награда за решење споменика револуције, Врање

Самосталне изложбе

1946. Цетиње
1954. Београд
1953. Титоград
1957. Београд Титоград
1966. Сомбор
1975. Никшић, Титоград

Групе изложбе

1946. УЛУЦГ, Титоград, Цетиње, Никшић, Београд
1949. Изложба УЛУС-а Београд, Загреб, Љубљана, Титоград, Скопље
1952. XIV изложба УЛУС-а

1953. XV изложба УЛУС-а
 1954. III изложба сликарства и вајарства СЛУЈ-а, Дубровник
 Изложба сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића
 Изложба послератне вајарске генерације Србије 1945—55
 1956. Изложба УЛУС-а — скулптуре 1956.
 1957. Савремена српска скулптура
 1958. Изложба УЛУС-а, Љубљана
 1961. I тријенале ликовних уметности
 Ликовна дела у револуцији
 1962. Скулптуре у слободном простору
 Октобарски салон
 Плакете и медаље, Вуковар
 1964. 20 година београдске скулптуре
 Тријенале ликовних уметника
 Савремена српска уметност — послератни период
 1965. Изложба скулптуре учесника I врњачког симпозијума, Краљево
 Ситна пластика и плакете,
 Изложба УЛУС-а, Љубљана
 1966. НОБ у делима ликовних уметника Југославије
 Изложба УЛУС-а
 Октобарски салон
 1967. Група Самосталних, Београд, Загреб Љубљана, Марибор
 1968. Октобарски салон
 1969. НОБ у делима ликовних уметника Југославије, Загреб
 1970. Савремена црногорска ликовна уметност
 IV тријенале ликовних уметности
 Октобарски салон
 1971. НОБ у делима ликовних уметника Југославије, Винковци
 1973. Савремена југословенска скулптура, Бања Лука
 1975. Пролеће 75,
 Ликовно стваралаштво Србије 1944—1975.
 1978. Отворени Октобарски салон, Земун
 1979. Изложба дела учесника НОР-а, Титоград

Излагања у иностранству

1955. Александрија
 1956. Милано
 1964. Варшава
 1965. Будимпешта
 1966/70. Букурешт, Рим, Лондон, Москва, Кијев, Бари
 1975. Хоновер Хилдесхајм
 1978. Биберак
 1979. Штутгарт, Келн
 1980. Кенцинген, Франкфурт, Фрајбург

Из библиографије:

- Павле Васић, *УЛУС Јесења изложба у Београду, Политика*, Београд, 20. X 1952.
 Алекса Челебоновић, *Изложба Самосталних, Борба*, Београд, 29. VI 1952.
 Павле Васић, *Изложба вајарских радова А. Гржетића, Политика*, Београд, 13.
 IV 1953.
 Алекса Челебоновић, *Петнаеста изложба УЛУС-а, Борба*, Београд 19. V 1953.
 Алекса Челебоновић *Изложба радова А. Гржетића, Борба*, Београд, 25. VI 1953

- Са једним сарадником мајстора-вајара Томе Росандића, Побједа, Титоград 18. I 1954.
- Зоран Угљен, *О трећој ревијалној изложби СЛУ Југославије*, Вјесник, Загреб, 8. III 1954.
- Алекса Челебоновић, *Изложба мајсторске радионице Томе Росандића*, Борба Београд, 25. III 1954.
- Ото Бихаљи-Мерин, *Млади београдски вајари*, Политика, Београд, 22. III 1954.
- Јосип Демоло, *Изложба групе Самостални*, Вјесник, Загреб, 8. II 1954.
- Р. Путар, *Самостални у Загребу*, Архитектура и урбанизам, Загреб, 10. II 1954.
- М. М. *Изложба најбољих дела младих југословенских уметника у Љубљани*, Политика, Београд, 18. VI 1955.
- Скулптура са изложбе у слободном простору*, Књижевне новине, Београд, 6. IX 1957.
- К. Амброзић, *Да Дубровник буде жариште и ликовних уметности*, Књижевне новине, Београд, 6. IX 1957.
- Сликари Стојан Ђелић о изложби А. Гржетића, Политика, Београд, 23. VI 1957.
- Павле Васић, *Изложба А. Гржетића*, Политика, Београд, 25. VI 1957.
- Алекса Челебоновић, *Осврт на другу самосталну изложбу А. Гржетића*, Борба, Београд, 18. I 1957.
- Изложба награђених и откупљених радова после конкурса за спомен-парк у Крагујевцу*, Вечерње новости, Београд, 6. V 1958.
- Б. Микић, *Споменик симбол заједничке борбе (Пећ)*, Вечерње новости, Београд, 28. I 1971.
- С. Бошковић, *Из вајарске колоније у Даниловграду*, Кораца, Даниловград 1. X 1974.
- Уметност мења човека и природу*, излаже А. Гржетић, Побједа, Титоград, 15. V 1975.
- Братислав Стојановић, *О конкурс за споменик „Космајском партизанском одреду“*, Архитектура и урбанизам, бр. 56—57, Београд 1970.
- Идејни пројекат за Споменик жртвама фашизма у Јајинцима*, Југославија, Београд, 1958.
- Савремена српска уметност*, Галерија ЈАЗУ, Загреб, 1964.
- Лидија Јаблан, *Анте Гржетић — синтеза површина*, Побједа, Титоград, 16. VIII 1980.

КАТАЛОГ

21. СТУДИЈА ЗА СПОМЕНИК У КРАГУЈЕВЦУ, 1958, бронза, 28 cm вл. аутор	25. МАЈКА и ДЕТЕ, око 1970, бронза, 40×30×23 cm вл. аутор
22. КОЊ (Орион), 1960, бронза, 65 cm вл. аутор	26. КАТЕДРАЛА, 1976, бронза, 60×40×25 cm вл. аутор
23. ТРАГОМ ОФАНЗИВЕ, 1963, бронза, 28,5×56×29 cm вл. Музеј савремене уметности у Београду, инв. бр. 24	27. ВЕРТИКАЛНИ КРИСТАЛИ, 1978, бакар, 60 cm вл. аутор
24. КАД ЈЕ СУНЦЕ БИЛО БОГ, 1968, бронза, 85×40×25 cm вл. аутор	28. ДРАГИЊА, 1980, дрво, 100×25×25 cm вл. аутор
	29. ТРКАЧ БЕЗ БРОЈА, 1973, бакар, 105×60×50 cm вл. аутор
	30. ПРВИ СУСРЕТ, 1982, бронза, 55×15×15 cm вл. аутор

ОЛГА ЈАНЧИЋ је рођена 1. II 1929. у Битољу. Гимназију и Академију ликовних уметности завршила је у Београду 1950. У Мајсторској радионици Томе Росандића ради као сарадник од 1950—55. године. Излаже од 1952. Члан УЛУС-а и групе „Простор 8“. Ради у камену и бронзи.

Чисто пластично мишљење, кохерентност, визије, и обликовног сустава, прецизност и дореченост изведбе — развијали су се код Олге Јанчић логичном креативном континуитету. Обиљежили су јединствен и строго цјеловит опус и дефинирали њен хабитус њену умјетничку особеност. Одредили мјесто Олге Јанчић у антологији југословенског модерног кипарства. — Др Ванда Екл, 1982.

Награде

- 1959. I међународни бијенале младих, Париз
- 1960. I југословенски бијенале, Ријека
- 1961. Тријенале ликовних уметника
IV медитерански бијенале, Александрија
- 1973. I југословенски бијенале ситне пластике, Мурска Собота
- 1977. Награда „Политике“ из фонда Владислава Рибникара, Простор 77
- 1984. Октобарски салон

Самосталне изложбе

- 1959. Београд, Љубљана, Ријека
- 1960. Загреб, Херогејт
- 1964. Београд
- 1975. Торонто
- 1977. Београд, Крагујевац
- 1981. Лабин, Пула
- 1982. Љубљана, Загреб
- 1983. Београд

Групне изложбе

- 1952. Изложба УЛУС-а
- 1953. Изложба УЛУС-а
- 1954. Изложба сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића
„Салон 54“ Ријека
- 1955. Изложба УЛУС-а
Послератна вајарска генерација Србије 1945—1955.
- 1956. Изложба УЛУС-а
Изложба УЛУС-а Загреб
„Салон 56“ Ријека
- 1957. Савремена југословенска уметност Дубровник
Савремена српска скултура
„Простор 8“
Савремена југословенска уметност
15 уметника послератне генерације, Чачак
- 1958. Простор 8, Београд, Нови Сад
- 1959. „Салон 59“ Ријека
- 1960. Ликовни уметници у Револуцији
Изложба награђених
Октобарски салон
I југословенски бијенале младих, Ријека

1961. Салон 61 Ријека
НОБ у делима ликовних уметника Југославије
Октобарски салон
I тријенале ликовних уметности
1962. Послератна српска уметност. Словен Градец
Нова југословенска уметност, Загреб
1963. Изложба портрета
Ликовна јесен — Изложба цртежа и ситне пластике, Сомбор
Изложба УЛУС-а
Жене Србије, ликовни ствараоци
1964. Октобарски салон
II тријенале ликовних уметности
Изложба ситне пластике
Сувремена српска умјетност, Загреб
20 година српске скулптуре
Ликовни сусрет, Палић — Суботица
1965. Октобарски салон
Врњачка јесен
1971. Српска ликовна уметност, Љубљана
1973. Српска ликовна уметност,
Ликовна уметност Београд, Љубљана, Марибор, Копар
I југословенски бијенале ситне пластике, Мурска Собота
1974. Кретања у савременој ликовној умјетности, Дубровник
1975. Изложба Савеза УЛУЈ-а Сарајево
1977. Из вајарских атељеа
1978. Уметници у Југославији 1970—78, Сарајево
1979. 8 београдских уметника, Нови Сад
1980. Добитници Политикине награде
Учесници Симпозијума, Аранђеловац 80
1981. Прва панчевачка изложба југословенске скулптуре, Панчево
1984. Октобарски салон

Излагања у иностранству

1956. Милано	1969. Париз, Праг
1957. Варшава	1970. Копенхаген, Лондон
1958. Брисел	1971. Париз
1959. Париз	1973. Милано
1960. Антиб, Каиро	1974. Леверкусен
1961. Висбаден, Париз, Лондон	1975. Мексико, Ванкувер
1962. Венеција	1978. Нови Зеланд
1964. Сопот	1979. Манила
1965. Будимпешта	1980. Букурешт
1966. Букурешт, Штутгарт, Париз	1981. Карара
1968. Ла Пас Сантијаго, Монтевидео	

Из библиографије:

- Петар Лубарда, *Поводом изложбе младих ликовних уметника Србије*, Књижевне новине, Београд, 10. XI 1951.
- Ж. В. *Изложба младих сликара и вајара Србије*, Борба, Београд, 14. XI 1951.
- Алекса Челебоновић, *Осећа се живот*, Борба, Београд, 7. XII 1952.
- Алекса Челебановић, *Петнаеста изложба УЛУС-а*, Борба, Београд, 19. V 1953.
- Алекса Челебановић, *Живот ликовних уметника у Београду у 1953. години*, Књижевност, бр. 2, Београд, 1954.
- Миодраг Б. Протић, *Нове тежње у нашој скулптури*, Књижевне новине, Београд, 25. III 1954.
- Ђ. Поповић, *Ликовно уметничке изложбе у марту*, Република, Београд, 30 III 1954.
- Мића Поповић, *Изложба сарадника мајсторске радионице Томе Росандића*, НИН, Београд, 4. IV 1954.
- Грга Гамулин, *Анкета о споменицима*, НИН, Београд, 14. VIII 1955.
- М. Б. Протић, *Савремена српска скулптура*, НИН, Београд, 3. II 1957.
- Зоран Маркуш, *Савремена југословенска скулптура*, Летопис Матице Српске, Нови Сад, мај 1957.
- Раде Предић, *Рефлексије о једној уметници*, Видици, бр. 24/25 Београд, 1957.
- Ђорђе Поповић, *Скулптура у слободном простору у Пионирском граду*, Борба, Београд, 27. август 1957.
- Миљивоје Михајловић *Олга Јанчић*, Младост, Београд, 10. XII 1958.
- П. В. *Скулптуре Олге Јанчић*, Политика, Београд, 25. III 1959.
- Раде Предић, *Еманација хуманости, ведрине и љубави*, Младост, Београд, 25. III 1959.
- Миодраг Б. Протић, *Скулптуре Олге Јанчић*, НИН, Београд, 28. III 1959.
- Катарина Амброзић, *Са првог бијенала у Паризу*, Књижевне новине, Београд, 1959.
- Катарина Амброзић, *Каталог самосталне изложбе*, Београд, 1959.
- Марија Пушић, *Салон 59 и наша савремена ликовна уметност*, Ријечка ревија, Ријека, 1959.
- Коста Васиљковић, *Скулпторски дух Олге Јанчић*, Студент, Београд, 1. IV 1959.
- Ђ. Поповић, *Независно и елементарно вајарство*, Борба, Београд, 4. IV 1959.
- Катарина Амброзић, *Скулптура Олге Јанчић*, Књижевне новине, Београд, 10. IV 1959.
- Зоран Кржишник, *Каталог самосталне изложбе*, Љубљана, април 1959.
- Борис Вијинтин, *Трагичност инвенције у скулптурама Олге Јанчић*, Нови лист, Ријека, 20. IX 1959.
- Ото Бихаљи-Мерин, *Клима успеха и признања*, Комунист, Београд, 31. XII 1959.
- Јосип Деполо, *Равнотежа ликовног и идејног у дјелу Олге Јанчић*, Вјесник, Загреб, 10. IV 1960.
- И. Томљановић, *Синтеза облика*, Борба, Загреб, 18. IV 1960.
- Ото Бихаљи-Мерин, *Наше модерно вајарство*, Политика, Београд, 18. VI 1961.
- Миодраг Коларић, *Новија југословенска скулптура*, Југославија, Београд, 1961, стр. 128—133.
- Ото Бихаљи-Мерин, *Продори модерне уметности*, Београд, 1962.
- Д. Ђорђевић, *Нова афирмација југословенске уметности*, Борба, 11. I 1962.
- Дубравко Хорватић, *Нова југословенска скулптура*, Видици, бр. 62, Београд, мај 1962.
- Божидар Гагро, *Иза границе савремених*, Нова југословенска скулптура, Телеграм, Загреб, 25. V 1962.
- П. В. *Жене Србије — ликовни ствараоци*, Политика, Београд, 23. III 1963.
- Јосип Деполо, *Српска графика и скулптура*, Вјесник, Загреб, 26. I 1964.
- М. Б. Протић *Савремена српска уметност, предговор каталога*, Загреб јануар 1964.
- З. Маркуш, *Савремена југословенска скулптура*, Савременик, Београд, јули 1964.

- Миодраг Б. Протић, *Савременици II*, Београд, 1964, стр. 260, 468—471.
 Драгослав Ђорђевић, *Интимни живот форме, Борба*, Београд, 1964.
 Катарина Амброзић, *Скулптура Олге Јанчић*, *Књижевне новине*, Београд, 24. I 1964.
 П. В. *Скулптура Олге Јанчић*, *Политика*, Београд, јануар 1964.
 Зоран Павловић, *Скулптура Олге Јанчић*, *Телеграм*, Загреб, 7. II 1964.
 Ђорђе Кадијевић, *Олга Јанчић*, *НИН*, Београд, 19. I 1964.
 Јеша Денегри, *Скулптура после 1945*, Београд, 1965, стр. 136—137.
 Зоран Павловић, *Олга Јанчић*, *Уметност*, бр. 1, Београд, стр. 105
 Зоран Павловић, *Релјефи Олге Јанчић*, *Уметност*, бр. 3—4, Београд, стр. 51—61.
 Лазар Трифуновић, *Путеви и раскршића српске скулптуре*, *Уметност*, бр. 22, Београд, 1970, стр. 5—38.
 Миодраг Б. Прстић, *Начело вредности*, *Политика*, Београд, 13. VI 1970.
 Јосип Деполо, *Тренутак скулптуре*, *НИН*, Београд, 23. VIII 1970.
 Коста Богдановић, *О методу обликовног процеса у скулптури Олге Јанчић*, *Израз* бр. 11, Сарајево, 1971, стр. 460—472.
 Јеша Денегри, *Савремена српска уметност*, *Скулптура и графика*, каталог, Скопље 1972.
 Живојин Турински, *Италијанска и југословенска скулптура у простору*, *Уметност*, Београд, бр. 35, јули—септембар 1973.
 Мирослав Радојчић, *Снага живота и израза*, *Политика*, Београд, 16. V 1974.
 Антун Карамак, *Кретање у савременој југословенској умјетности*, каталог, Дубровник, 1974.
 М. Дражић *Окупљени око камена, (успех О. Ј. у Канади)*, *Политика експрес*, Београд, септембар 1975.
 К. Адања, *Јасна и доследна развојна линија, Нова Македонија*, Скопље, 1975.
 К. А. *Скулптура О. Ј. у Ванкуверу*, *Политика*, Београд, 7. X 1975.
 Стеван Станић, *Питали смо Хенри Мура*, *НИН*, Београд, 27. VI 1976.
 Стојан Ђелић, *Скулптура Олге Јанчић*, каталог, Крагујевац, 1977.
 Зоран Маркуш, *Уметник који има шта да каже*, *Борба*, Београд, 5. X 1977.
 Мирјана Радојчић, *Олга Јанчић*, *Уметност*, бр. 56, Београд 1977.
 Ванда Екл, *Магија плодности*, *Вјесник*, Загреб, 20. VIII 1981.
 Владимир Малеквић, *Класик апстрактне скулптуре*, *Вјесник*, Загреб, 7. X 1982.
 Јосип Деполо, *Олга Јанчић*, *Галерија Форум Око*, бр. 277, Загреб, 28. X 1982.
 Ванда Екл, *Олга Јанчић*, каталог Загреб, 1982.
 Зоран Павловић, *Олга Јанчић*, каталог, Београд, 1982.
 Г. Гамулин *С ону страну повјести*, *Човјек и простор*, ЧИП, 1982/1.

КАТАЛОГ

31. ФИГУРИНА, 1952/3, бронза, 47×17 cm вл. аутор	36. ПЛАСТИЧНА ПОВРШИНА, 1963, релјеф, алуминијум, 145×60 cm вл. аутор
32. БРЕМЕНИТЕ ФОРМЕ, 1956, бронза 38×12 cm вл. аутор	37. ПЛОД, 1967, бронза 30×48 cm вл. аутор
33. МАЛИ ТОРЗО, 1960, камен, 35 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. У 1620	38. ТРИНОМ II, 1982, мермер, 30×43 cm вл. Музеј града Београда, инв. бр. У 1621
34. ПРЕОБРАЖАЈ I, 1960, бронза, 50×27 cm вл. аутор	39. БЛОК, 1980/82, мермер, 30×42 cm вл. аутор
35. УДВОЈЕН ОБЛИК, 1962, алуминијум, 28×61 cm вл. Музеј савремене уметности у Београду, инв. бр. 30	40. ЦЕЛИНА, 1963, бронза, 61×70 cm вл. Ликовни сусрет Сублица

САВА САНДИЋ је рођен 9. I 1915. године у Зајечару. Студије вајарства започео је 1933. у атељеу вајара Томе Росандића. На Академију ликовних уметности у Београду, вајарски одсек уписао се 1939. код Томе Росандића и дипломирао 1954. Државну мајсторску радионицу завршио је 1955. као вајар сарадник мајстора-вајара Томе Росандића. У чланство УЛУС-а примљен је 1948. УЛУПУДС-а 1956. Припадао групи „Самостални“. Ради у камену, дрвету, бронзи, баку и кости. Извео је споменике: палим борцима у Врднику, 1950. и Жабљу, 1952.

Специфичност уметничког израза Саве Сандића изграђена је на концизности, на одсуству „геста“, на смиривању линија са извесном тенденцијом ка стилизовању. Његови облици су чисти, а волумени одвагани, масе уравнотежене. Он је и тектонски јасан и логичан, стапа појединости у целине и ствара сасвим одређене и осебујне ритмове и хармоније облика и волумена — Владо Мађарић. 1964.

Награде

- 1966. Награда Југоекспорта
- 1967. Друга награда на I симпозијуму вајара у Бихаћу

Самосталне изложбе

- 1953. Београд
- 1954. Крушевац
- 1956. Београд
- 1964. Београд
- 1974. Београд
- 1978. Београд
- 1979. Београд
- 1981. УБ

Групе изложбе

- 1948. Изложба студената Академије ликовних уметности, VI изложба УЛУС-а
- 1949. VIII изложба УЛУС-а
- 1951. XII изложба УЛУС-а
Изложба младих ликовних уметника Србије
- 1952. XIV изложба УЛУС-а
- 1953. XV изложба УЛУС-а
- 1954. „Самостални“, Загреб
Изложба сарадника мајсторске радионице Томе Росандића
XVIII изложба УЛУС-а
„Самостални“, Београд
- 1955. XIX изложба УЛУС-а
Послератна вајарска генерација Србије 1945—1955.
XX изложба УЛУС-а
- 1956. XXII изложба УЛУС-а, Загреб
Уметничка обрада метала
- 1957. Петнаест вајара послератне генерације, Чачак
Скулптура у слободном простору
XXIII изложба УЛУС-а
Савремена српска скулптура, (УЛУС)
- 1958. Скулптура у слободном простору

1961. Ликовна дела револуције, Сремска Митровица
НОБ у делима ликовних уметника Југославије
XXXI изложба УЛУС-а
1962. XXXIII изложба УЛУС-а
1963. Изложба портрета
Скулптура у слободном простору
XXXVI изложба УЛУС-а
1964. Изложба ситне пластике и плакета
XXXVIII изложба УЛУС-а
1965. Скулптура у слободном простору
Међурејубличка изложба УЛУС-а
40. изложба УЛУС-а
1966. НОБ у делима ликовних уметника Југославије
1967. X изложба скулптура у слободном простору
Плакета и ситна пластика
44. изложба УЛУС-а
Изложба југословенског портрета, Тузла
1968. Октобарски салон
XI изложба у слободном простору
Графика и скулптура у уметничким колонијама Југославије, Суботица
1969. Цртежи и ситна пластика
УЛУС 69 — Револуција
XII изложба скулптура у слободном простору
1971. НОБ у делима ликовних уметника Југославије
Изложба југословенских портрета, Тузла
УЛУС 71
1973. УЛУС 73
Мајска изложба ликовних уметника Савског венца и Вождовца
1974. Мајска изложба ликовних уметника Савског венца
1975. Пролеће 75
Изложба југословенског портрета, Тузла
1976. 30 година УЛУС-а
58. изложба УЛУС-а
Мајска изложба ликовних уметника Савског венца
НОБ у делима ликовних уметника Југославије
1978. Медаље и плакете у Србији 1945—70, Крагујевац
78. отворени октобарски салон
1979. Медаље и плакете
1980. Југословенски позоришни портрет, 1945—80, Тузла, Нови Сад

Излагања у иностранству

1962. Лозана
1964. Цакарта
1968. Москва, Њу Делхи
1970. Кувајт
1973. Хелсинки
1977. Будимпешта
1979. Лисабон
1983. Фиренца
1985. Штокхолм

Из библиографије:

- Примљени су први кандидати у мајсторску радионицу Томе Росандића, Борба, Београд, 30. X 1949.*
Васић Павле, У радионици мајстора Томе Росандића, Рад, Београд, 5. XII 1949.

- Прва самостална изложба вајара Саве Сандића, Политика, Београд, 10. X 1955.
 Пауновић Сениша, Сава Сандић, Летопис Матице Српске, Нови Сад, јануар 1954.
 О. Б. Марин, Млади београдски вајари, Политика, Београд, 22. III 1954.
 А. Челебоновић, Изложба скулптура сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића, Борба, Београд, 25. III 1954.
 Мића Поповић, Изложба сарадника мајсторске радионице Томе Росандића, НИН, Београд, 4. IV 1954.
 П. Васић, Савремена српска скулптура, Политика, 21. I 1957.
 Катарина Амброзић, Петнаест уметника послератне генерације, Чачак, 1957.
 Мађарић Владо, Предговор за каталог самосталне изложбе скулптура Саве Сандића, 1964.
 П. Васић, Савремена српска скулптура, Политика, Београд, 19. XI 1964.
 Нада Тодоровић, Медаље и плакете у Србији 1945—70, каталог, Крагујевац, 1978.
 Пауновић Сениша, Поезија Саве Сандића у дрвету, каталог, Београд, 1974.
 Павле Васић, Скулптура у дрвету, Политика, Београд, 8. III 1974.
 Адања Катарина, Исповест једне генерације, Политика, Београд, 31. V 1975.
 А. Челебоновић, предговор библиофилском издању монографије, Београд, 1976.
 Сава Сандић, Скулптуре, издање аутора, Београд, 1981.
 Кадијевић Ђорђе, Сава Сандић у Галерији Дома ЈНА, НИН, Београд, 25. XI 1979.

КАТАЛОГ

41. ГЛАВА ДЕВОЈКЕ, 1954, мермер,
50 см вл. аутор	46. МЕЛАНХОЛИЈА, 1977, бронза,
64 см вл. аутор
42. ДОГОВОР, 1963, бронза,
36 см вл. аутор	47. СПОЗНАЈА II, 1978, дрво-абонос,
80 см вл. аутор
43. ВЕЗИЉА, 1964, бронза,
35 см вл. Музеј града Београда,
инв. бр. У 1622	48. ФЛОРА, 1979, дрво-орак,
135 см вл. аутор
44. ПОЕТСКИ МОТИВ, 1973, камен,
50 см вл. аутор	49. ЛЕТО, 1984, бронза,
45 см вл. аутор
45. ПОРТРЕТ МИРОСЛАВА БЕЛ-
ВИЋА, 1976, бронза, 45 см
вл. Мирослав Беловић	50. ИКАР, 1985, бронза,
60 см вл. аутор

ЈОВАН СОЛДАТОВИЋ је рођен 26. XI 1920. године у Черевиху, Гимназију завршио у Новом Саду. Студирао на архитектонском одсеку Техничког факултета у Београду до 1941. На Академију ликовних уметности у Београду уписао се 1945. и завршио је 1948. Од 1950—53. сарадник је у Мајсторској радионици Томе Росандића. Од 1953. професор Више педагошке школе у Новом Саду, за предмет вајарство, а од 1975. на Академији уметности у Новом Саду. Члан је УЛУС-а од 1949. и групе „Простор 8“. Био је стипендиста фонда „Моша Пијаде“ 1964—65. Живи у Новом Саду, ради у атељеу на Петроварадинској тврђави. Аутор је споменика Шајкашким борцима код Жабља 1962.

Основна црта Солдатовићевог уметничког става јесте заинтересованост у свим правцима. Његов стил се кристализовао у једну форму у којој су издужене фигуре, спљоштених глава, ублажених артикулација и мирних покрета, носиоци разних идеја и замисли. Солдатовић обрађује махом проблеме од општег значаја — Павле Васић, 1962.

Награде

- 1958. Политикина награда
- 1961. Награда за скулптуру на изложби НОБ у делима ликовних уметника Југославије
- 1963. Октобарска награда, Нови Сад
- 1970. Октобарски салон
- 1973. Ликовни салон, Нови Сад
- 1979. Октобарска награда, Беоцин
Децембарска награда, Српска Црња
- 1981. Награда „Јован Поповић“, Нови Сад
- 1984. Награда за споменик Јовану Јовановићу Змају, Нови Сад

Самосталне изложбе

- 1952. Београд
- 1955. Нови Сад
- 1958. Београд
- 1962. Београд
- 1963. Сремски Карловци
- 1964. Нови Сад
- 1966. Ковин
- 1968. Нови Сад
- 1969. Сомбор
- 1970. Београд, Нови Сад
- 1972. Нови Сад
- 1973. Загреб
- 1977. Нови Сад
- 1978. Београд
- 1980. Београд
- 1981. Нови Сад
- 1984. Словен Градец
- 1985. Славонски Брод

Групе изложбе

- 1949. Изложба УЛУС-а
- 1951. Изложба младих ликовних уметника Србије
- 1952. Изложба УЛУС-а
- 1954. Изложба сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића
- 1955. Изложба савремених ликовних уметника Војводине, Нови Сад
- 1956. I изложба сликарске колоније, Зрењанин
Изложба 4 новосадска уметника Кикинда
- 1957. Савремена српска скулптура.
Осам београдских вајара (група Простор 8)
- 1958. „Простор 8“, Нови Сад
Изложба подружнице ликовних уметника Војводине, Нови Сад
III изложба уметничке колоније, Зрењанин
- 1960. Слободна ликовна уметност Војводине, Љубљана
- 1961. НОБ у делима ликовних уметника Југославије, Октобарски салон
- 1962. Изложба послератне српске уметности, Словен Градец
- 1963. Октобарски салон
Изложба УЛУВ-а, Нови Сад
Савремена српска уметност, Загреб
- 1964. 20 година београдске скулптуре
II тријенале ликовних уметности

- Сликари и вајари Новог Сада, Нови Сад
Изложба УЛУВ-а, Нови Сад
1965. Изложба „Атељеа 61“, Пиран
Ликовна јесен, Сомбор
Војвођански сликари и вајари, Сомбор
Ретроспективна изложба уметничке колоније, Ечка, Зрењанин, Београд
1968. Октобарски салон
1970. Октобарски салон
Ликовни уметници Војводине, Нови Сад
Скулптура и графика са XI Октобарског салона, Нови Сад
1971. Галерија савремене уметности
1972. Музеј савремене уметности
1973. Ликовни салон, Нови Сад
1974. Кретања у савременој југословенској ликовној уметности, Дубровник
Савремена ликовна уметност Војводине, Титоград, Пљевља, Херцег-Нови,
Цетиње, Никшић
Интернационални симпозијум за дрво и камен, Прилеп
1975. VII јесењи интернационални салон ликовне уметности, Бања Лука
1976. I сремскомитровички салон, Сремска Митровица
Оснивачи ликовне колоније, Ечка, Суботица
Изложба слика, скулптура и цртежа из поклон збирке Рајка Мамузића,
Нови Сад
1977. Изложба уметника награђених Октобарском наградом града Новог Сада,
Нови Сад
1978. Мајски сусрети, Ечка '78
Изложба ликовних дела из завичајне збирке, Нови Сад
1979. Добитници Политикине награде
Тито и револуција у делима вајара Југославије, Ниш
Изложба југословенског портрета, Тузла
1980. Ликовна уметност у Војводини 1944—54, Нови Сад, Суботица, Сента, Сом-
бор, Панчево
25 година града Новог Сада, Нови Сад — Петроварадин
1981. V бијенале мале пластике, Мурска Собота
Изложба ликовних уметности Новог Сада, Нови Сад — Петроварадин,
Бели Венчац, Београд, Загреб
1982. III никшићки ликовни сусрет, Никшић, Херцег-Нови
1983. Изложба конкурсних радова, за споменик Јовану Јовановићу Змају,
Нови Сад

Излагања у иностранству

1955. Александрија	1969. Темишвар
1958. Брисел	1972. Регенсбург
1959. Антверпен	1973. Братислава
1961. Париз	1974. Хелсинки, Тампере, Олдборг
1964. Париз	1977. Влоцлавек
1965. Александрија	1981. Инголштат

Из библиографије:

- Слободан Марковић, *Једно преподне са најдражим учеником Томе Росандића, Млаост*, Београд, 12. III 1958.
- Стеван Станић, *Каталог самосталне изложбе*, Београд, 1963.
- Вера Јовановић, *Скулптура Јована Солдатовића, Дневник*, Нови Сад, 10. V 1964.
- Ф. Пашић, *Глас протеста са тврђаве, Борба*, Београд, 13. II 1970.

- Лазар Трифуновић, *Путеви и раскршћа српске скулптуре у Србији*, Уметност, 22. Београд, 1970.
- Миодраг Коларић, *Каталог самосталне изложбе*, Нови Сад, 1970.
- Сретен Марић, *Са изложбе Јована Солдатовића, Летопис Матице Српске*, Нови Сад, 29. XII 1971.
- Љиљана Ивановић, *Јован Солдатовић — скулптор, каталог*, Нови Сад, 1973.
- Ксенија Катанић, *Тежња за лепотом и висинама*, Мисао, Нови Сад, 15. II 1977.
- Надежда Јовановић, *Каталог самосталне изложбе*, Нови Сад, 1977.
- Зоран Маркуш, *Оригиналност идеја, Борба*, Београд, 21. XI 1980.
- Стеван Станић, *Јован Солдатовић, каталог*, Београд, 1981.
- Милош Арсић, *Непосредно дејство вајарског облика, Комунист*, Нови Сад, 13. III 1981.
- М. Кујунџић, *Вертикале над равницом, Дневник*, Нови Сад, 7. VII 1981
- Милена Путник, *Слике из бедема, Дневник*, Нови Сад, 1. I 1982.
- М. Парошки, *Запис симболима, Дневник*, Нови Сад, 28. II 1982.

КАТАЛОГ

51. КЕРУША, 1949, бронза,
46 cm вл. Извршно веће САП
Војводине	55. НАРИКАЧА, 1970, гипс,
45 cm вл. аутор
52. ПОРТРЕТ ТОМЕ РОСАНДИЋА,
1952, бронза, 62×55 cm
вл. Галерија Матице Српске,
Нови Сад	56. ДОН КИХОТ, 1970, бронза,
90 cm вл. Галерија Матице српске
Нови Сад
53. ПОРОДИЦА, 1954. бронза,
128 cm Музеј града Новог Сада	57. ГЛАВА, 1970/71, бронза,
38 cm вл. Музеј града Новог Сада
54. СЕДЕЋИ ИЗ ЦИКЛУСА
БЕЛЕЖЕЊЕ ЧОВЕКА, 1960—1970,
бронза, 98 cm вл. Галерија Са-
времене ликовне уметности,
Нови Сад	58. КОМПОЗИЦИЈА 1980/81, бронза,
40×58 cm вл. аутор
	59. ПАС И ПТИЦА, 1980/81, бронза,
54×52 cm вл. аутор
	60. ОСАМАРЕНИ, 1985, бронза,
30 cm вл. аутор

РАТИМИР СТОЈАДИНОВИЋ је рођен 17. I 1913. године у Београду и умро 1975. у Београду. Завршио је Правни факултет у Београду 1937. и државну Мајсторску радионицу Томе Росандића 1954. Члан УЛУС-а од 1948, припадао групи „Простор 8“. Самостално није излагао. Извео споменике: НОР-а у Босанском Петровцу, са Олгом Јанчић, *Споменик палим борцима и жртвама фашизма у Горњем Милановцу*, 1954/55, *Споменик СКОЈ-у у Неготину* 1966. и Бору 1971.

Интелектуална радозналост, финоћа и духовитост његови су основни атрибути. Разноврстан, у колебању између чисте апстракције и инвентивне стилизације — Стојадиновића за сада првенствено занимају могућности скулпторског израза — М. Б. Протић 1954.

Групне изложбе

1948. VII изложба УЛУС-а
1951. Изложба младих ликовних уметника Србије
XII изложба УЛУС-а

1952. XIII изложба УЛУС-а
XIV изложба УЛУС-а
1953. XV изложба УЛУС-а
XVI изложба УЛУС-а
1954. Изложба сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића
1955. Послератна вајарска генерација Србије 1945—55.
1957. Савремена српска скулптура (УЛУС)
15 уметника послератне генерације, Чачак
Осам београдских вајара (Група Простор 8)
1958. Простор 8, Нови Сад
1964. II тријенале ликовних уметника
1975. III мајска изложба ликовних уметника Савског венца

Излагања у иностранству

1958. Антверпен
1967. Антверпен

Из библиографије:

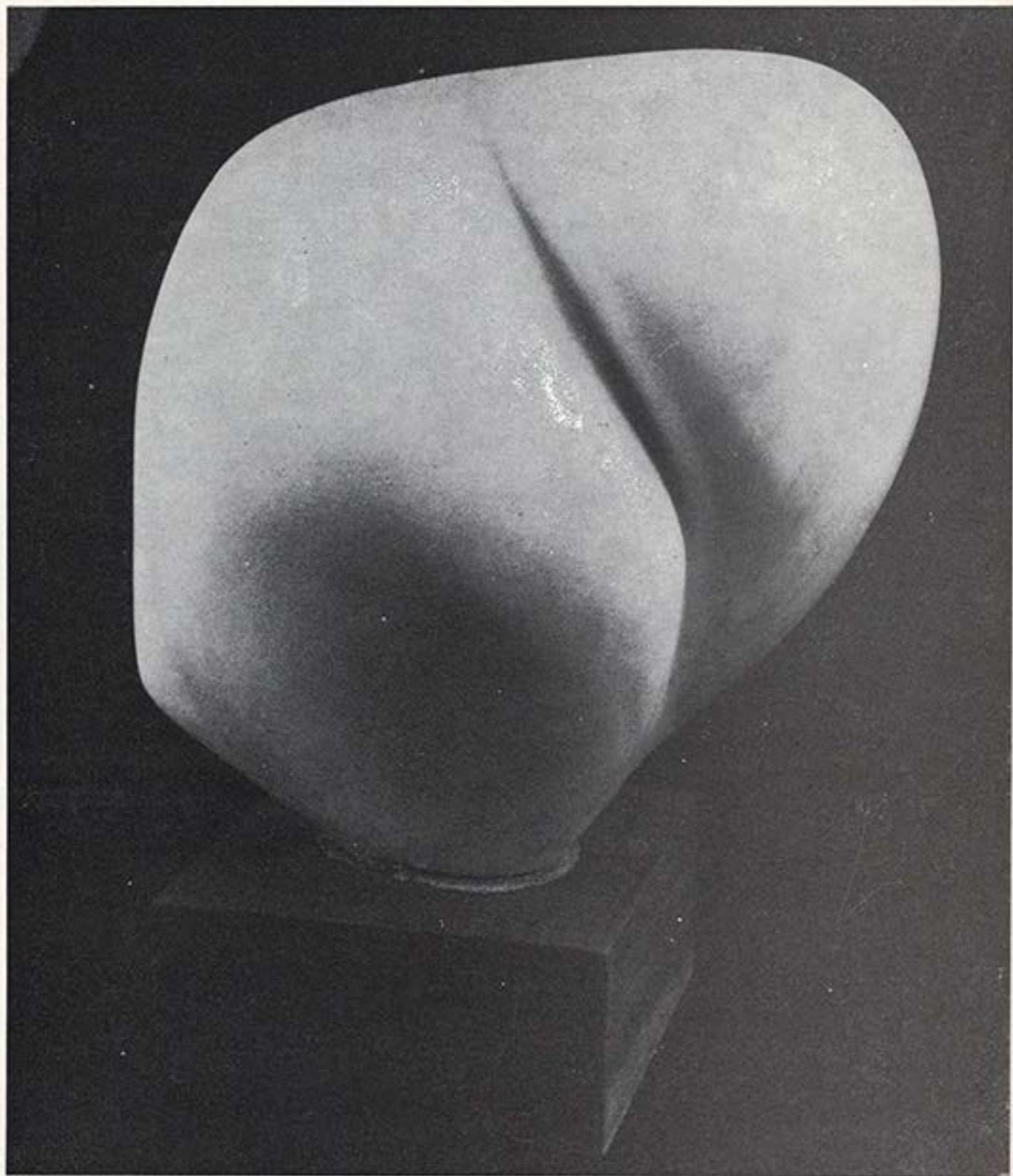
- Е. Лубарда, *Поводом изложбе младих ликовних уметника Србије*, Књижевне новине, Београд, 10. XI 1951.
- Павле Васић, *Прва изложба младих ликовних уметника Србије*, Политика, Београд, 15. XI 1951.
- Ђорђе Поповић, *Свежа крв — поводом изложбе младих уметника отворене новембра 1951. у Београду*, НИН, Београд, 18. XI 1951.
- П. Васић, *Дванаеста јесења изложба*, Политика, Београд, 9. XII 1951.
- Павле Васић, *Пролећна изложба*, Политика, Београд, 30. V 1952.
- П. Васић, *Јесења изложба у Београду*, Политика, Београд, 9. XII 1952.
- Миодраг Протић, *Поводом XIII пролећне изложбе УЛУС-а*, НИН, Београд, 8. VI 1952.
- Катарина Амброзић, *Четрнаеста изложба УЛУС-а*, Београдске новине, 25. XII 1952.
- Алекса Челебоновић, *Осећа се живот*, Борба, Београд, 7. XII 1952.
- Стојан Ђелић, *Четрнаеста изложба ликовних уметника Србије*, Ревуја, Београд, 27. V 1953.
- Изложба радова сарадника вајара Томе Росандића*, Борба, Београд, 18. III 1954.
- Отворена изложба радова ученика вајара Томе Росандића*, Борба, Београд, 21. III 1954.
- Ото Бихаљи-Мерин, *Млади београдски вајари*, Политика, Београд, 22. III 1954.
- М. Б. Протић, *Изложба сарадника Томе Росандића*, Књижевне новине, 25. III 1954.
- Алекса Челебоновић, *Изложба скулптура сарадника Мајсторске радионице Томе Росандића*, Борба, Београд, 25. III 1954.
- Катарина Амброзић, *Савремено сликарство и вајарство ФНРЈ на Ријеци*, Књижевне новине, Београд, 1. IV 1954.
- Мића Поповић, *Млада српска скулптура*, НИН, Београд, 4. IV 1954.
- П. В. Дело младих вајара, Политика, Београд, 2. X 1955.
- П. Васић, *Савремена српска скулптура*, Политика, Београд, 20. I 1957.
- П. Васић, *Скулптура у природи*, Политика, Београд, 28. VIII 1957.
- Ђорђе Поповић, *Облик у природи на Ташмајдану*, Политика, Београд, 27. VIII 1957.

КАТАЛОГ

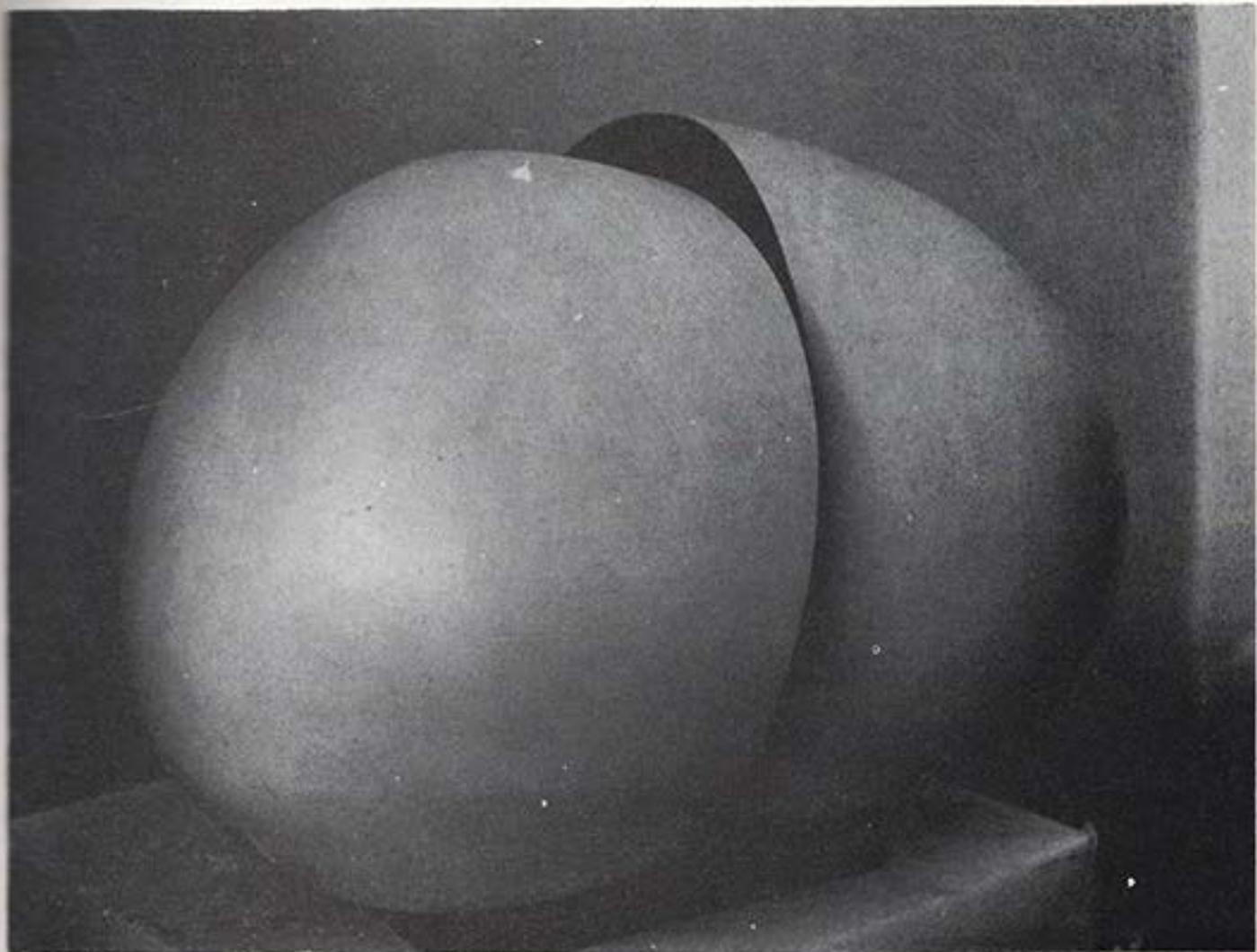
61. СЕДЕЋИ АКТ, 1953, ливени камен, вис. 70 cm вл. Силва Стојадиновић
62. ОБЛИК У ПРОСТОРУ, 1954. бронза, 52×66×9,5 cm вл. Музеј савремене уметности у Београду, инв. бр. 382
63. ПРОЛЕЋЕ, 1954. бронза, вис. 103 cm вл. СИБ Београд
64. СТУДИЈА ЗА ФОНТАНУ, 1953, бронза, вис. 30 cm.
65. СЕДЕЋИ АКТ, око 1955. дрвс-рељеф, 40×92 cm вл. Силва Стојадиновић
66. ДВОЈЕ, око 1955, дрво-рељеф, 37×166 cm вл. Силва Стојадиновић
67. ПОРТРЕТ СИЛВЕ СТОЈАДИНОВИЋ, 1956, бронза, вис. 37,5 cm вл. Силва Стојадиновић
68. ШТИТ, 1965/66, бакар-рељеф, 75×82 cm вл. Силва Стојадиновић
69. НОВИ БЕОГРАД, 1969. бронза — плакета, 30×19 cm вл. Силва Стојадиновић
70. ПЛАКЕТА ЗА 20 ГОДИНА СКГЈ-а, 1973. бронза, 8×7 cm вл. Силва Стојадиновић

KAT. БР. 12

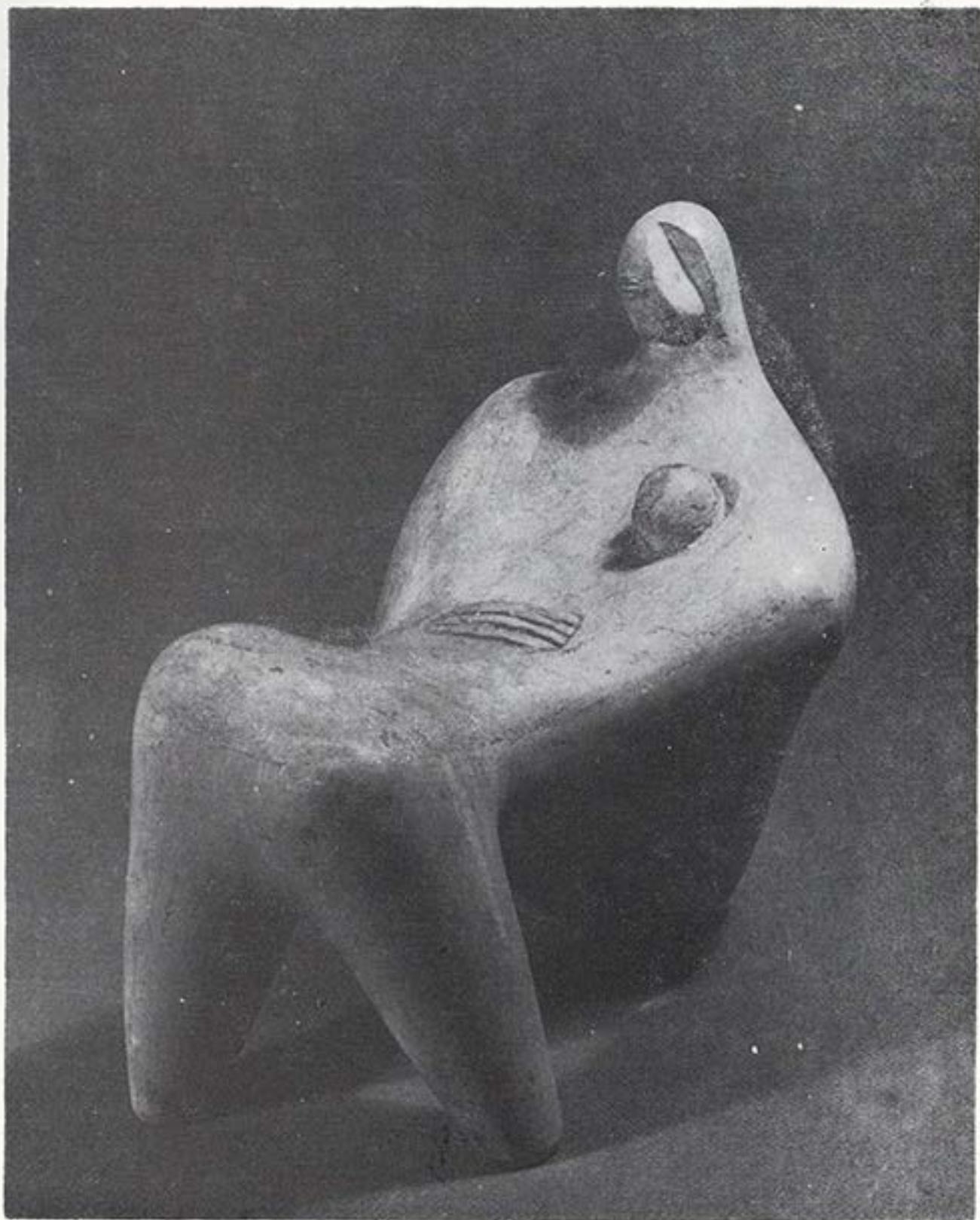
KAT. БР. 13

KAT. БР. 19

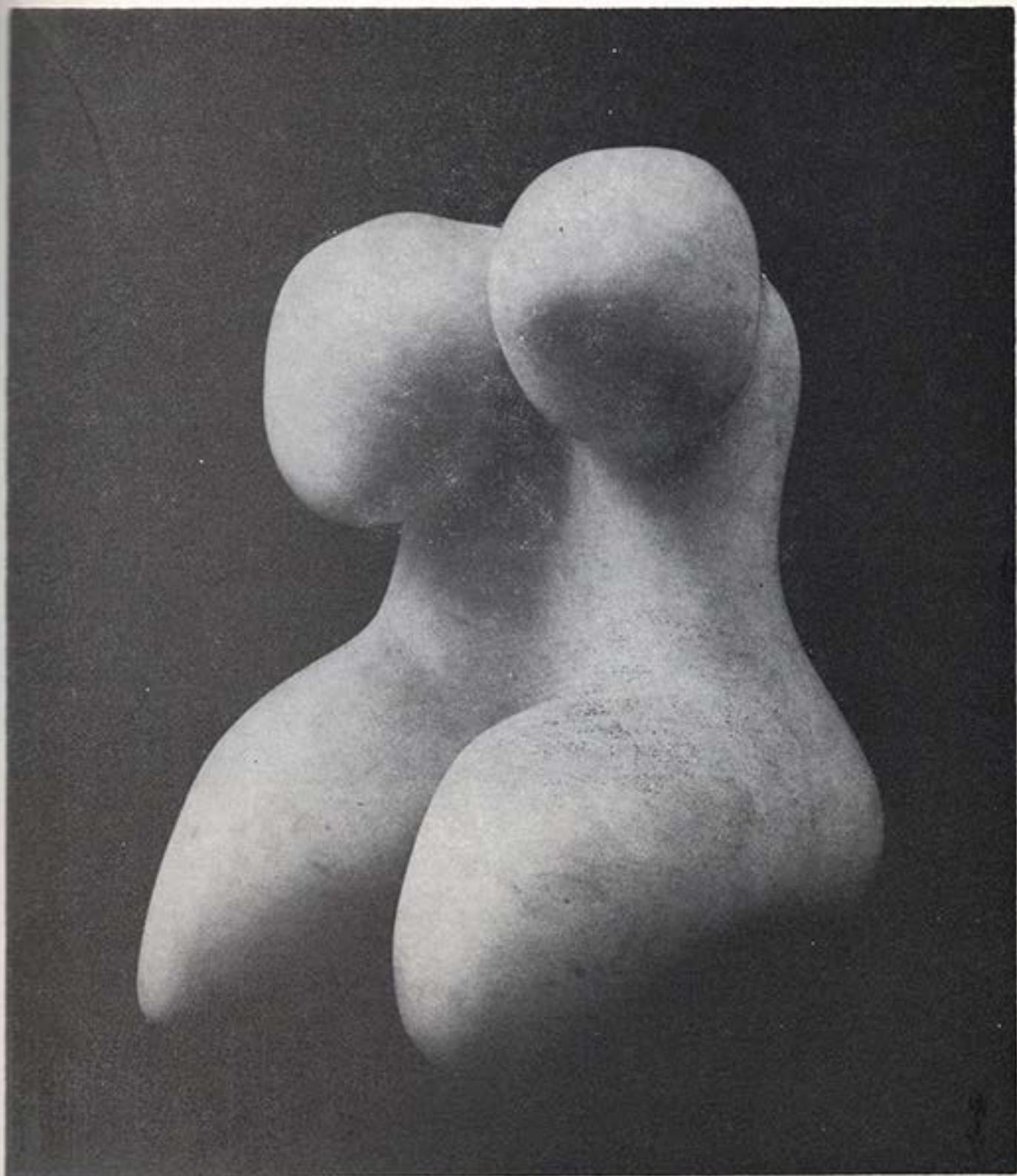

КАТ. БР. 22

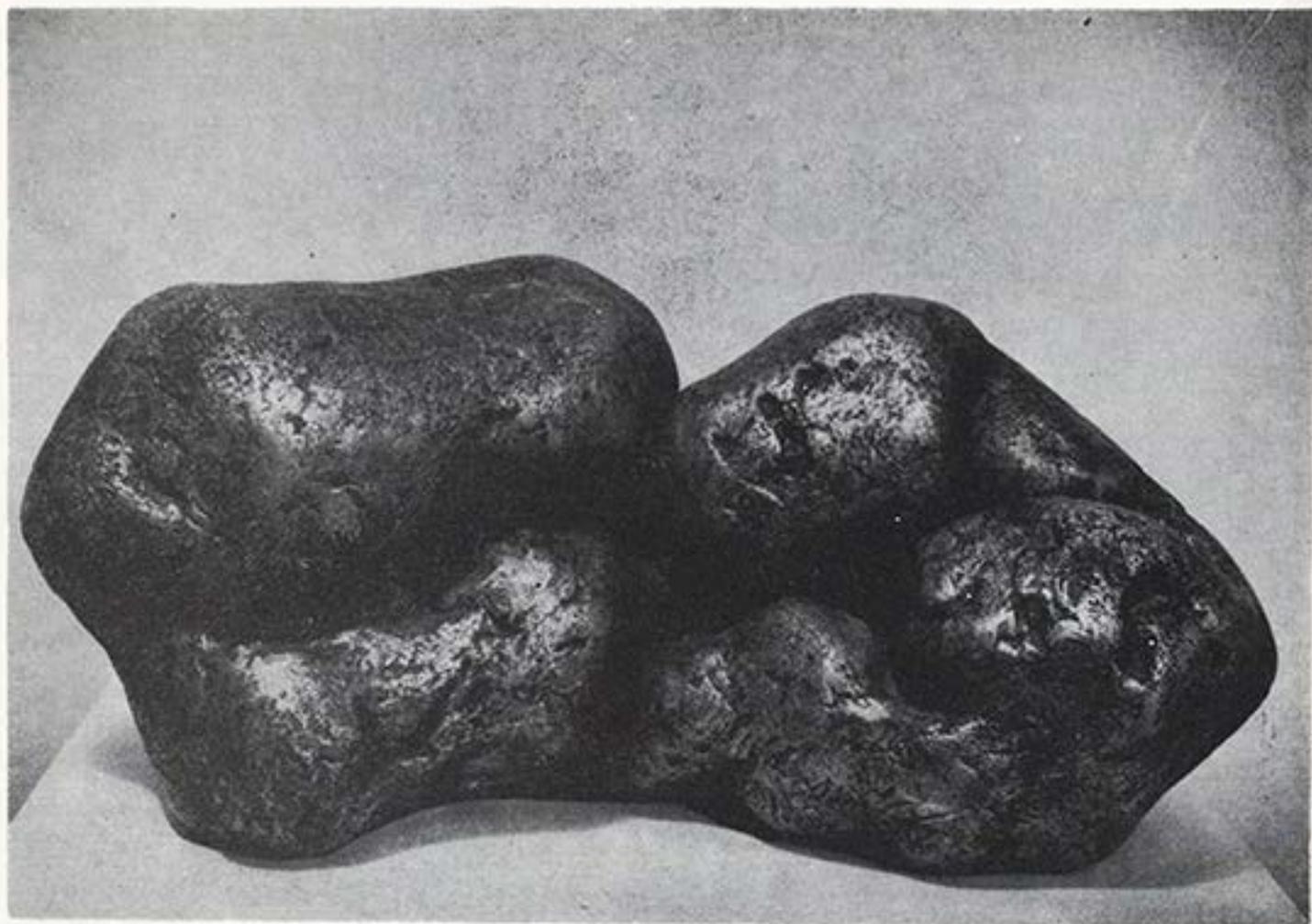

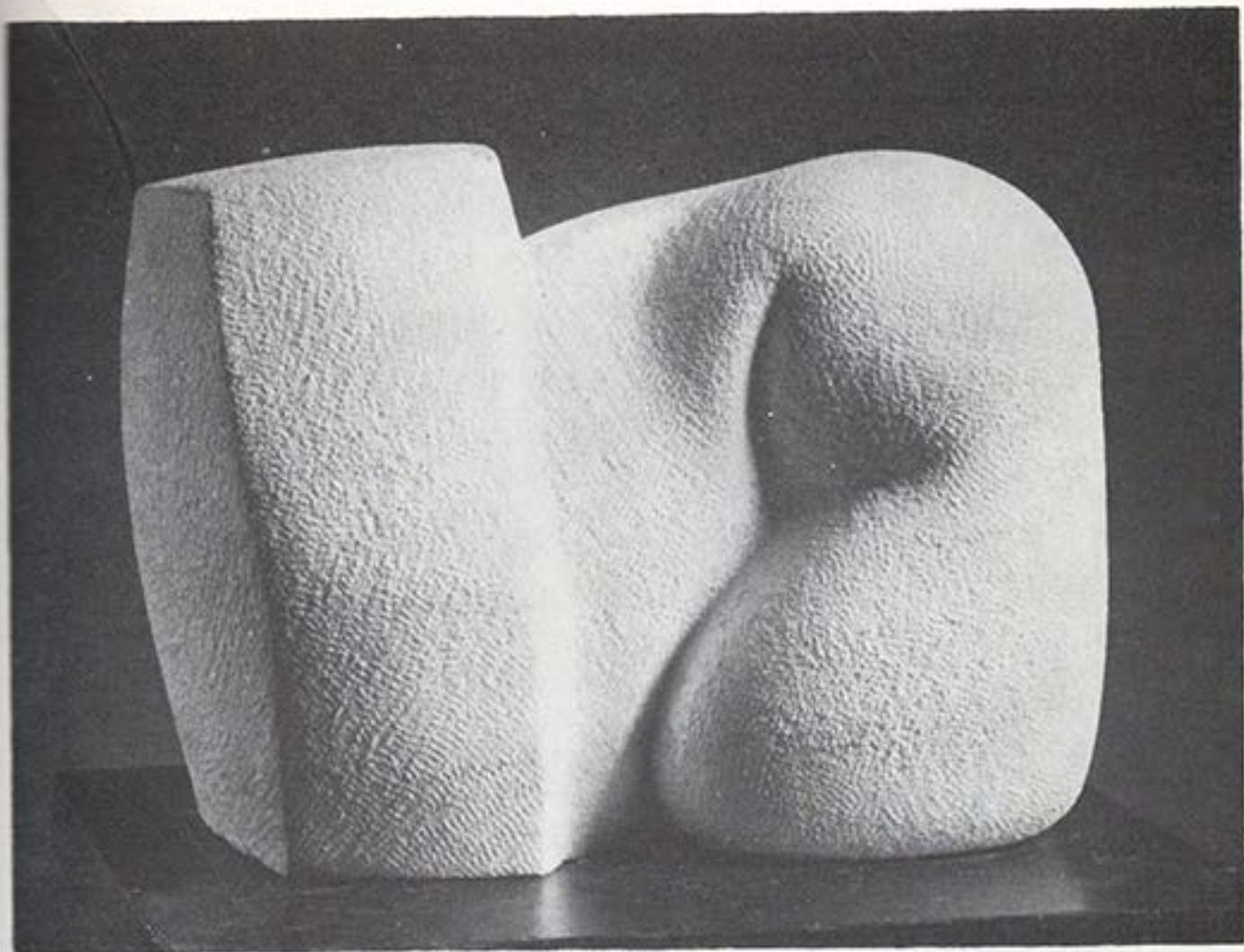
Анте Гржетич: Споменик жртвама рата, Крагујевац 1959.

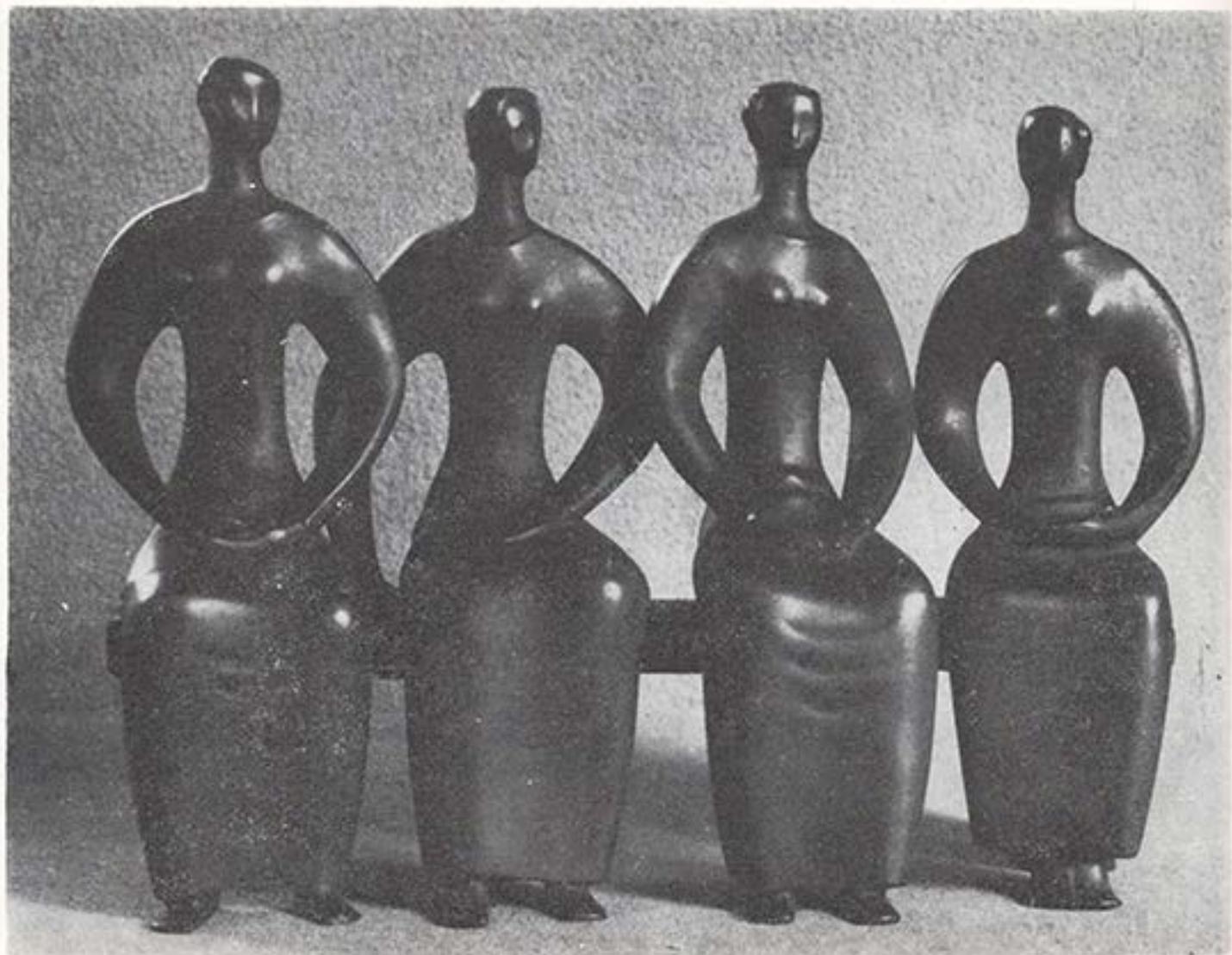
KAT. BP. 33

KAT. BP. 35

KAT. БР. 39

КАТ. БР. 42

КАТ. БР. 43

КАТ. БР. 47

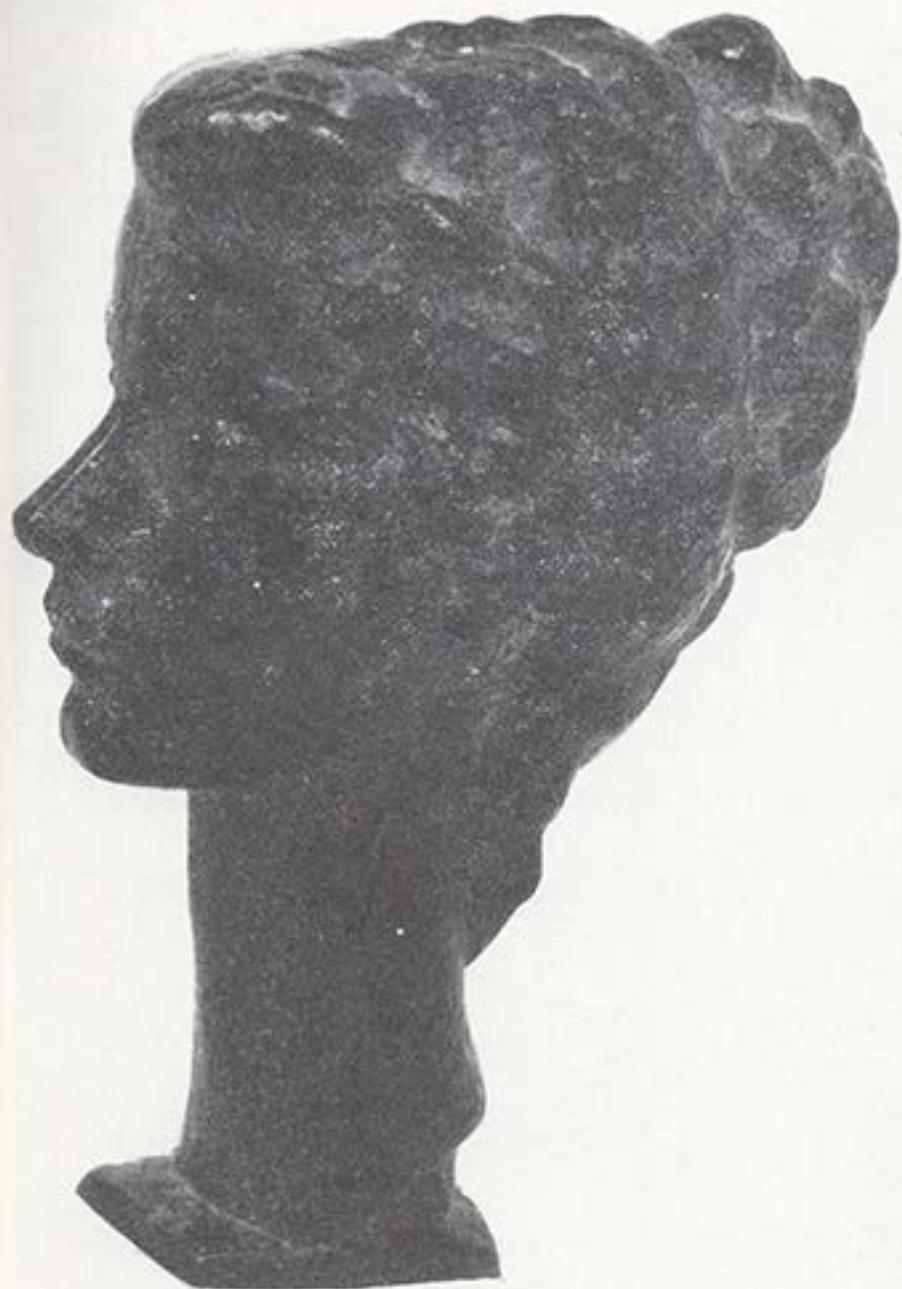
КАТ. БР. 52

KAT. BP. 54

KAT. BP. 56

KAT. BP. 67

KAT. BP. 66

Ратимир Стојадиновић, Споменик палим борцима и жртвама фашизма у Горњем Милановцу, 1954/55.

Горњем

